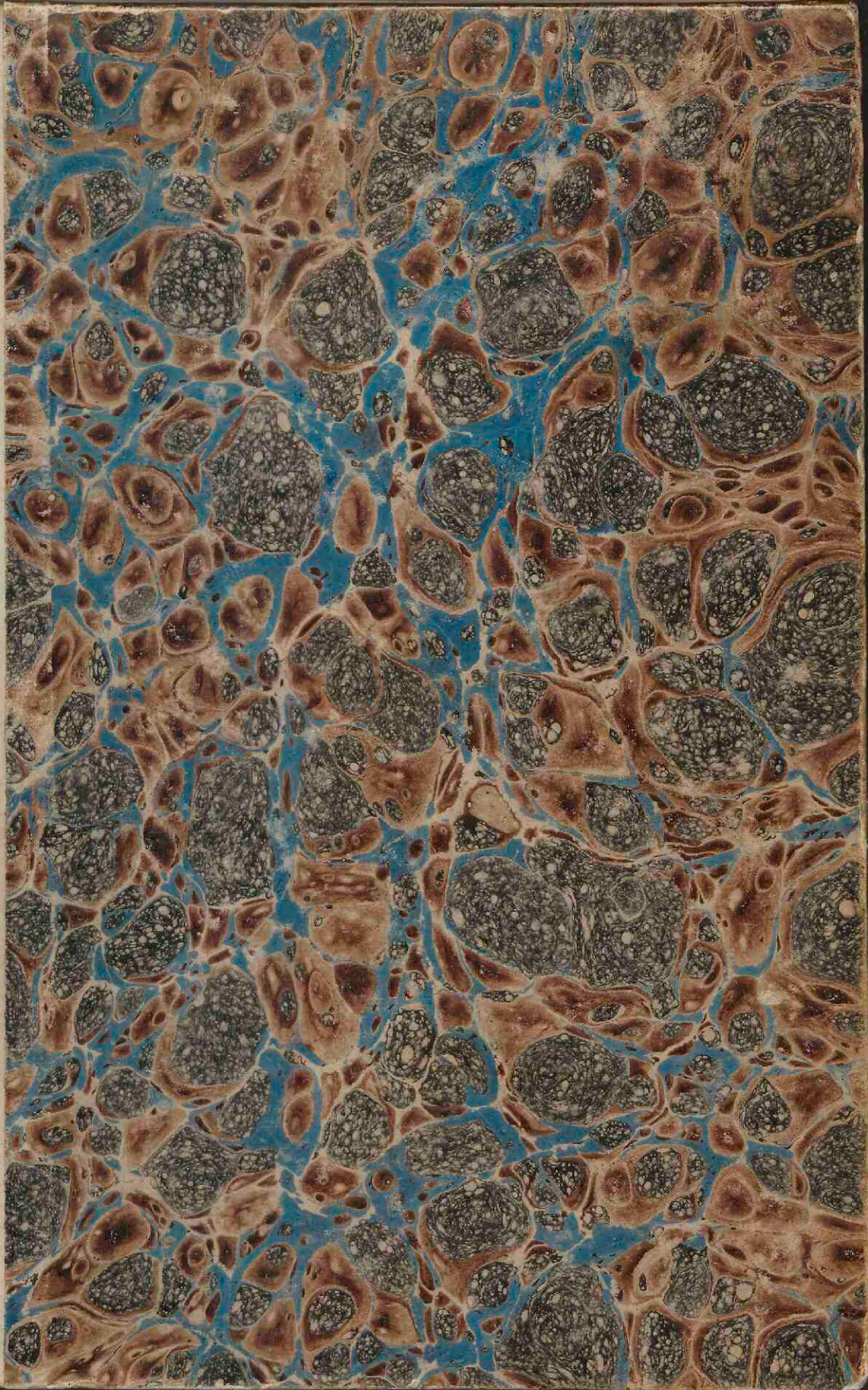

Aristophanis clarissimi comici Plutus

<https://hdl.handle.net/1874/273588>

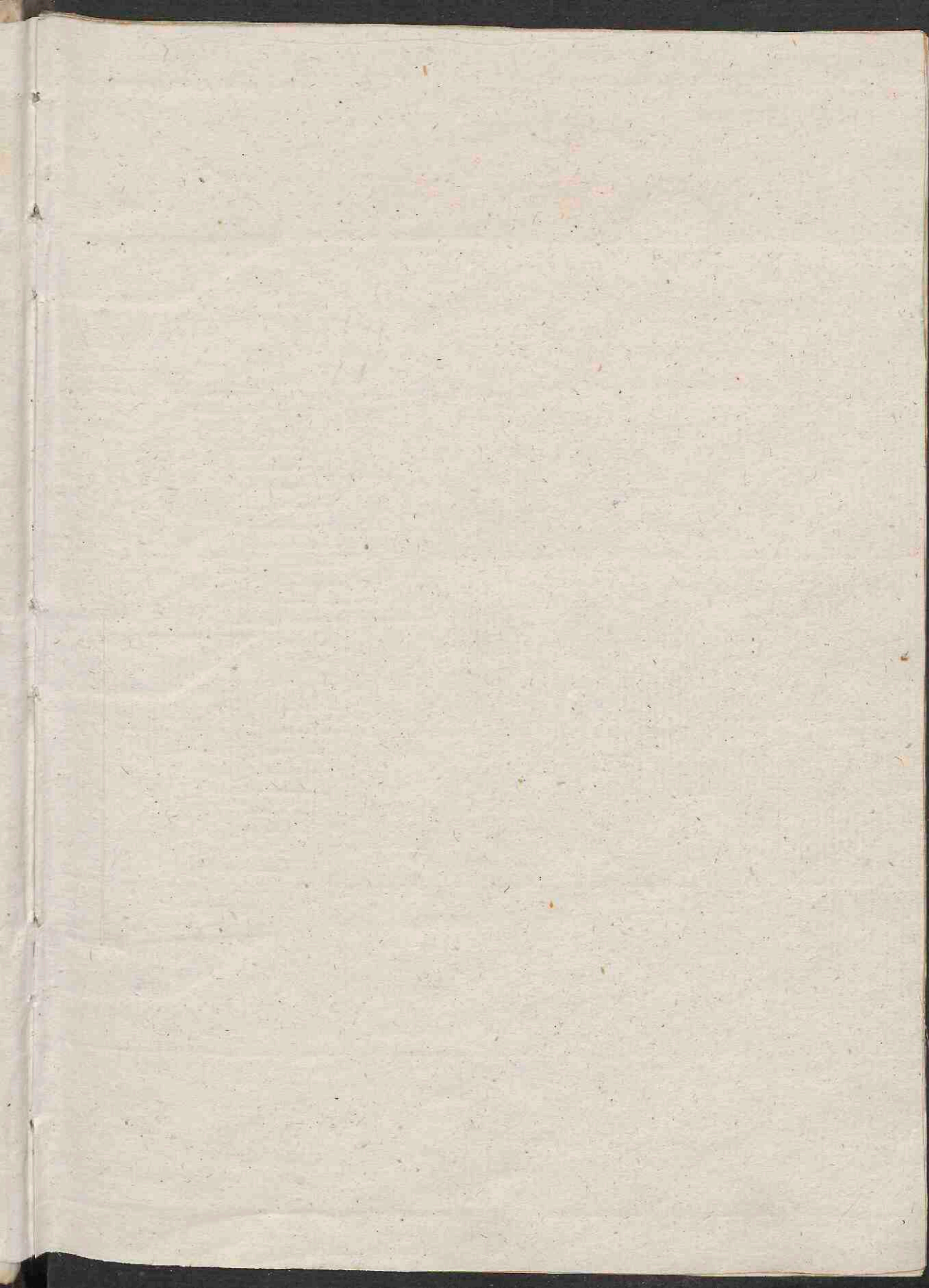
a

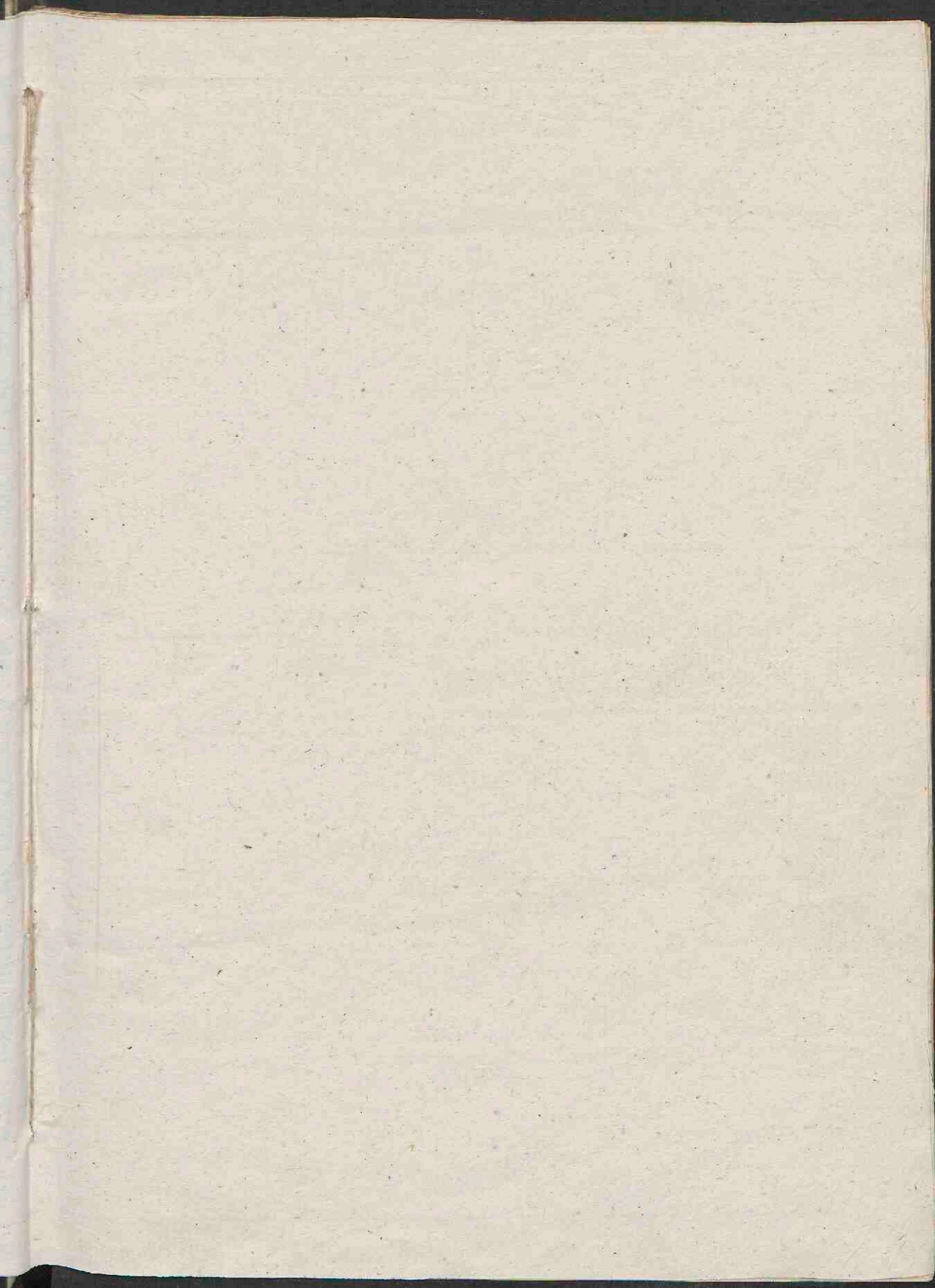
a

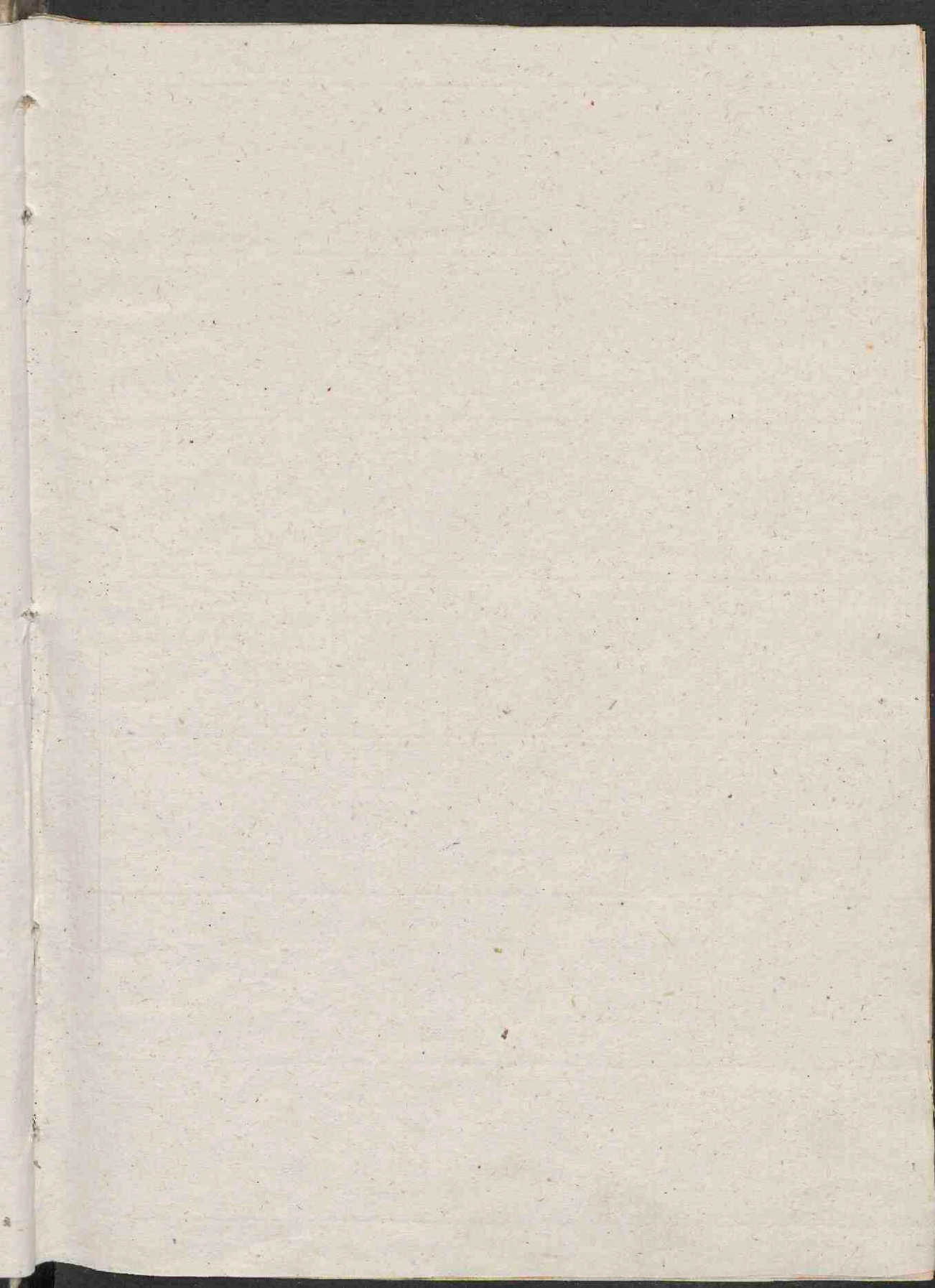
W. qu.
246

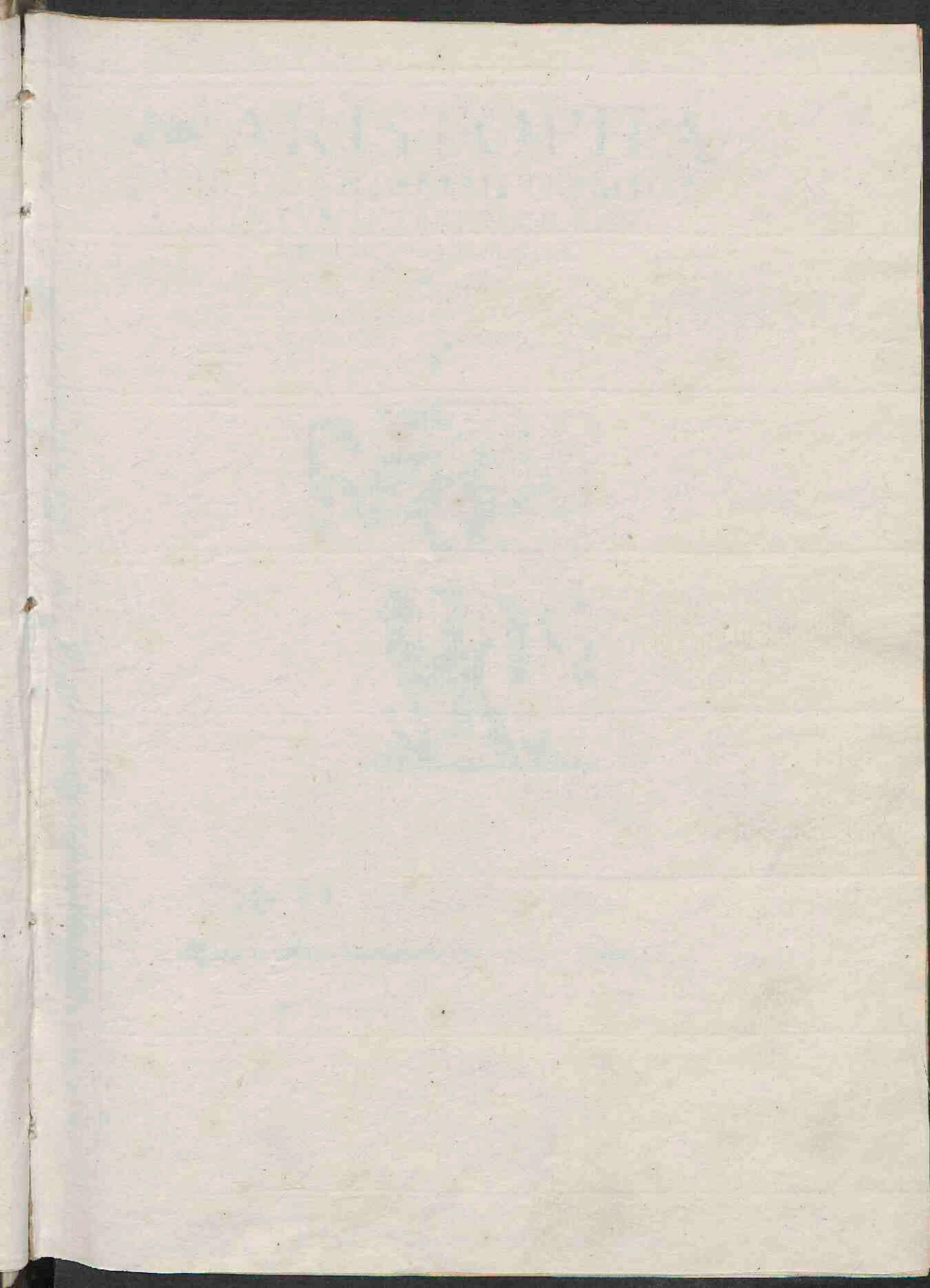
246

Rariora

14. 227. gce

Ed. Sol.

ARISTOPHANA

NIS CLARISSIMI COMICI

PLVTVS, INTERPRETE LAM-

berto Hortensio Montfortio.

✠ * ✠

ULTRAIECTI.

Harmanus Borculous excudebat. Anno,

1556.

Cum gratia & privilegio.

A. R. I. S. T. O. P. H. A. :
 M. S. O. L. A. R. I. S. S. I. M. I. C. O. M. I. C. I.
 P. L. Y. T. V. S. I. N. T. E. R. P. R. E. T. E. L. A. M.
 P. A. T. R. O. H. O. R. A. T. I. O. M. O. N. I. S. T. I. O.
 * * *

V. A. L. T. R. A. I. E. C. T. I.
 P. H. A. N. N. I. U. S. B. O. R. C. H. O. L. O. S. E. X. C. I. D. E. B. A. T. A. N. N. O.
 1 7 7 6.
 P. C. O. N. G. R. A. T. I. O. N. I. S. & P. R. I. V. I. L. E. G. I. O.

SO REVERENDO IN CHRISTO PA
TRI GERARDO NEOCLESIANO ABBATI

ad D. Paulum, Lambertus Hortensius Montfor-
tius S. D.

Vm olim admodum adhuc adolescens in primo stu-
diorum meorum tirocinio Louanium ingenij exco-
lēdi causa venissem R. P. nihil prius, nihil antiquius
dixi, quàm eas linguas, quantum tum dabatur, iuue-
nili ardore perdiscere, sine quibus omnes artiū facul-
tates infeliciter, nullaq; cum laude discuntur. Acue-
bant me ad id nō solum veterum scriptorum exempla, verumeriam
Latinorum Grammaticorū præcepta, & necessitas planè Diomedea,
Prodibāt enim indies in lucem, è situ, & squalore eruti veteres autho-
res, quibus pristino nitori Erasmi aliorumq; doctorū hominum in-
dustria ac diligentia restitutis, atq; emaculatis, plura græca penè in-
sparsa, quàm Latina lectorem librorum helluonem (vt eo verbo in
re tam præclara mihi vti liceat) remorabantur. Clarebant ea tempe-
state in illa ipsa Academia linguarum professores, Græcæ Rutgerus
Rescius, Latinæ Conradus Goclenius, Hebraicæ Ioannes Campensis
viri cum diligentes in tradendo, tum in sua quisq; palæstra primi no-
minis, quorum fama, & celebritate vndiq; studiosi exciti Lycæum il-
lud literatissimorum hominum frequētia ita replebant, vt breui inde
tanquam ex equo Troiano facto innumerabiles milites armis Palla-
dis instructi, & egregiè exercitati prodierint. Audiebā etiam eximiū
Peripateticum Ludouicum Viuem, & insignem rhetorem Ioannem
Paludanum, iam tum senem admodum; quem quoties audiebam de-
clamantem, & libros rhetoricorum Cice. ad Herennium explicantē,
videbar mihi videre, & audire Nestorem illum Homericum, τὸν ἰδὺς
αὐτῶν, τὸν καὶ ἀπὸ σώματος μέλιτος ἡλικίᾳ ὡν ἔγεννησεν. Erat mihi tum in eo
studiorum meorum curriculo contubernalis, cum quo omnes ratio-
nes illorum sedulo communicabam, in re literaria mecum ab vngu-
culis Ultraiecti educatus, Ioannes Guinterius Andernacus, tenuis
sortis tum quidē, sed ingenij præstantis, & ad apicem eruditionis na-
tus, id quod breui tēpore post nō obscure declarauit. Huius rei testem

A ñ

locuple-

locupletem habeo Stephanum Montanum virum grauem, iuxta & eruditum. Nam breui post ille Louanio digressus, cum Lutetiam venisset, statim specimen ingenij sui, quod ad id temporis vsq; in vmbra delituerat, cum magna laude & gloria edere coepit. Etenim graece linguae professionem auspicatus, stipendium regium, idq; splendidum, & magnificum paucis diebus meruit. Inde vbi aliquamdiu rei medicae operam non segnem nauasset, ad laurum eius professionis peruenit. Testantur id eius versiones. Et hodie in re publica Argentoratensi inter senatores summum locum tenet. Cum hoc, vbi graecam linguam praecipuum studiorum meorum scopum proposuissemus id temporis, quod angustum admodum tum mihi concessum fuerat, noctes & dies peruoluendis graecis authoribus, quorum tum copia ad manus erat, iuuenili ardore impendebamus. Sed quia in illis delectus erat habendus, quod alij alijs sint auspicantibus accommodatiores, non a Demosthene, non ab Homero, aut Pindaro incipiendum esse arbitrabamur, sed a dictione familiari: vt apud Latinos a Terentio, quem Cicero familiare suum vocat, ita apud Graecos ab Aristophane Comico rectissime duximus auspicandum. Mouebat nos praeterea cum aliorum doctissimorum hominum, rum D. Chrysofostomi authoritas, qui eum authorem ita diligenter perdidicisse traduntur, vt a dormientium puluinaribus nunquam discesserit. Etenim tanta orationis est mundicies, tantus nitor, tanta festiuitas, & saltitudo, vt si Musae Graecae vellent loqui, non alio, quam sermone Aristophanico vterentur. Quamobrem posteris temporibus ego huius Comici lectione adeo delectatus fui, ut ad verbum propè perdidicerim. Inde vertere eum primum oratione soluta coepi: quod cum vt cunq; succedere sensi, tentavi etiam num eodem carminis genere latine possit reddi. Feci enim hoc vel eo audacius, quod classicos authores mihi exempla in eo exercitationis genere habeam. Itaq; Plutus in tuo nomine R. P. exit in lucem, quae ordine primum licet locum teneat, postremam tamen scriptam tradunt. Adieci annotatiunculas, quae loca obscuriora illustrarunt. Quamuis fortasse eiusmodi non est, vt a Scopae artifice eius simulacrum, aut Phidiae, sculptum videri possit, aliquem tamen locum in Musarum aedem merebitur. Quod si hunc meum conatum studiosis probari sensero, idem multo alacrius in caeteris, alijs post alias periclitabor. Vale.

¶ VITA ARISTOPHANIS.

ARISTOPHANEM Rhodium multi, alij Lindium, nonnulli Aegyptium, quidam Camerium fuisse produnt, lege uero Atheniensem, gente Cydathenaeum, tribus Pandionidis. Patrem habuit Philippum. Omnium primus Comœdiam prisca forma, & ratione dissolutam, & nullo artificio uagantem, in commodiorem uenustioresq; formam redegit, docuitq; principe Philotimo, per Callistratum, cum ad id temporis usq; Eupolis, & Cratinus acerbis, impuriusq; quam decuerat, quosuis conuitiati essent.

Novæ Comœdiæ specimē primum in Cocalo edidit, unde Menander & Philemon initium, & occasionem dramata scribendi sumpserunt. Primo adolescentiæ flore natura uerecundior fuit quidem, sed ad miraculum usq; ingeniosus atq; industrius. Primos suorum dramatum factus propter Callistratum, & Philoniden submitit. Qua de causa in eum cauillis luserunt Aristonymus, & Amepsias, dicitantes eum quarta luna natum, iuxta prouerbium, quippe qui alijs, non sibi elucubraret. At postquam audacior esse cœpit, acerbissimas cum aduersus alios, tum præcipue Cleonem, insolenter reipub. gerentem inimicitias exercuit, scriptis in eum Equitibus in quibus in eius tyrannidem inuehitur, furtaq; detegit. Itaq; cum nemo histrionum illius personam per metum gerere auderet, ipse poëta eius partes egit, furo ac nimio uultu oblitus, ne agnosceretur: extititq; unus illi caussa, cur in foro reus actus, ab equitibus quinq; talentis, hoc est, tribus milibus aureorum multaretur. Testatur istud ipsum in Acharnæa sibus poëta, cum ait.

ἔγω γὰρ ἐφῄκα τὸ κέαρ ἐυφράσθην ἰδὼν
τοῖσ' πέντε τάλαντοῖσ', οἷς κλέωμ' ἔξυμεον. *id est.*

Equidem probe noui uoluptatem mea

Cepisse me mente, ex talentis scilicet

His quinq;, quæ euomuit Cleon.

Sed multo postea infestior illi effectus fuit inimicus Aristophanes, cum Cleonei dicam scripisset iuris peregrini, tum autem, quod in fabula Babylonij præsentibus peregrinis Atheniensium magistratus, qui sortito legerentur, ceu e plastro traduxisset, poëtam ipsum hospitem appellans, quod eum quidam Rhodium, alij Aeginiten arbitrati plane sycophantarentur: opinor siue quod illic prædia habuisset, siue quod Philippus eius pater Aeginita esset.

Absolutus fertur respondisse facete,

μῆτις μὲν ἔμε φησὶ τοῖς ἔμμεναι, αὐτὰὶ ἔγογε
ὄνηθ' ἰδ', οὐ γὰρ πῶ τις ἐὼν γόρον αὐτὸσ' ἀνέγω.

id est.

Huius me

Huius me esse refert mater, uerum haud ego noui,
 Nemo etenim ipse suum genitorem nouit adultus.
 Semel atq; iterum sycophantijs id genus lacefitus, nō solum iudicium sententia discesa
 sit absolutus, uerum etiam ciuis in ciuitatem adscriptus fuit. Triumphauit isthoc quā
 dem pacto de Cleone, id quod non obscure ipse testatur cum ait: egomet me noui, quāq;
 à Cleone perpeffus sum. Multo inde celebrius nomen est consequutus, ubi sycophantas
 suos retudisset, quos in Vespis, suas febres cum rigore algidas nuncupat. οὐ τοῦσ
πατέρας, inquit, ἄλλ' ἢ γχορὺν κτωρ, ἢ τοῦσ ἀπ' ἐπινοῦσ ἀπέπνιγγομ. id est.
 Qui parentes suos noctu praefocabant, & auos obtorto collo arreptos strangulabant.
 Ciuibus in primis charissimus fuit, quod suis dramatis id unum ageret, ut ostenderet
 rempub. Atheniensem liberam esse, neq; unquam ab ullo tyranno seruire coactam: sed
 ne tum quidem, cum in democratia ipse populus rempub. administraret. Qua de caus
 sa oleagma sacra fronde, cui par propè honos cum aurea tum habebatur, coronari me
 ruit. Praeterea eius carmini tāta accessit dignitas, ut ab eo Aristophanicum diceretur.
 Porro fama eius nominis quanta tum apud omnes mortales erat, uel hinc liquet, quod
 cum ad Persas usq; dimanasset, rex ipse percontaretur, inter quas gentes Comicus iste
 ageret. Tradunt Platonem Dionysio Syracusanorum tyranno, cum Atheniensem po
 litiam scire expeteret, Aristophanis Poësim, & Socratis accusationem misisse, qua
 extat in Nebulis, eiq; respondisse, stimulatq; in eius poëtae dramatis diligenter esset uera
 satas, ipsum iam illius urbis politiam perdidicisse. Fuit, ut initio dictum est, postero
 ribus comicis, in primis Philemoni & Menādō prima occasio, & calcar ad idem stu
 dium Musicum emulandum. Cum autem publicè cautum postea esset, ne quis in Com
 dijs amplius perstringeretur nominatim, neq; materia ad scribendū occurreret, (name
 uitiorum infectatio commune omnium comœdiarum erat argumentum) Cocalum Co
 mœdiam, in qua introducit Phthoram, hoc est, corruptionem, stragem, stuprum, & in
 teritum, & ἀναγνωσιμόν, hoc est, recognitionem, aliāq; nonnulla, qua Menander
 postea imitatus est, scribere aggressus fuit. Inde Plutum emisit, in cuius actione Ara
 rotem filium populo commendauit. Moriens reliquit liberos, Philippum, Arrarotem,
 & Nicostratum: pro quorum postremo quidā Philetarum ponunt. Comœdias scripsit
 quadraginta quatuor, e quibus Poësis, Nauagus, & Insula, illius esse negantur, tribuunt
 turq; Archippo. Aristophanis inuentum est uersus tetrameter & octometer. Claruit
 circa septuagesimam tertiam Olympiadem. Mortuum Plato huiusmodi epigrammate
 heroëlegiaco celebravit.

ἄι χάρισι τὸ τέλει νόστ' ἑλαβίμ, ὅσας οὐχὶ πρὸς ἴσασ
 ζήτοῦσθα. ἰδυλὺν ἔυσορ ἄριστοφάνουσ. id est.

Cum fca

And. M. S. fr.

44

roslogian

Cum sanum Charites peterent nunquam ruiturum,

Sunt nactæ sacrum pectus Aristophanis.

¶ Scopus præsentis dramatis.

Athenis usq; adeo omnium bonorum morum corruptela inuaduerat, ut difficillimum esset corrigere. Nihil enim pensi publicè priuatimq; habebatur, ut uiueretur, modo quibuscumq; artibus opes & copias consequerentur. Audiebant autem hoc nomine non solum pessimè ij, qui illiberalibus artibus sordidum questum faciebant, uerum etiam iudiciorum præsidēs, rhetores, philosophi, & in uniuersum omnes religionis antistites. Itaq; cum poëta principi ciuitatis tum gratum uellet facere, hanc comediam Plutum scripsit, in qua Plutum deum finxit bonos declinantem, uersantem degentemq; inter malos, & flagitijs coopertos. Hoc commento palam coarguebat, ut quisq; uir esset optimus, ita fore in uita humana eum esse infelicissimum, & tenuissimè uiuere, quod malis artibus ditescere nequeat. Rursus opes ferè ad indignos dilabi, quod à paucis & iuste parentur, & rectè collocentur. Quare fieri uidemus, quod iuxta pauperem paupertas sapientiam sortiatur: & sub trita lacerna sæpenumero non solum summa eruditio, uerum etiam sanctimonia & iusticia delitescat. Iam ut opes nunquam auaritiã cuiusquã explent, ita neminè reddunt meliorem: ut etiam optimos quosq; qui eas possideant sæpenumero ab equo & bono transuersos agant, reddantq; proteruos magis & insolentiores: ut Chremylum, Blepsidemum, aliamq; plebem agrariam, qui è tenui re ad magnas fortunas Pluti beneficio hic euadunt.

¶ Argumentum Pluti.

Cum Aristophanes Atheniensium iniustitiam, sycophantias, eosq; qui simili fraude impia ad opes uiam affectarent, senem quendam ex agris rusticum iustitiam quidem, & frugi hominem, ceterum pauperem introducit. Hic cum famulo suo oraculum petit Apollinis de filio, num oporteat cum suis popularibus eum à laudatis moribus in omnia flagitia dissolui, ut aliquando isthoc pacto opulesceret, quod boni omnes qui uirtutem amplecterentur, inopia & extrema paupertate premerentur, uti & ipse. Nihil perspicue respondit Apollo quidem, sed hunc tantum sequi iussit, cui primum factus fuisset obuiam, inde ab oraculo digressus. Incidit fortè fortuna in senem cæcum, & rugosum, pannisq; obstitum. Erat autem is Plutus. Hunc iuxta oraculi fidem subsequitur, Plutū eum esse interim nesciens. At famulus Carion cum tacitè indignaretur quod cæcum præcedentem sequeretur pro posterè, què ducere debuisset potius, agrè causam rei ex hero cognoscit. Inde improbis minis Pluto extorquent, nix tandem, ut doceat quis sit,

quis sit, & quo casu cæcus à Ioue effectus, ita sus deq; oberret. Gaudio itaq; perfusi inter se consilia conferunt de abducendo illo in Aesculapij famam, ut dei beneficio uisus cæco restituatur. Explicatur hic pulcherrima dissertatio Blepsidemi & Penia, hoc est, paupertatis. Ducitur Plutus domū Chremyli. Ditescūt sub hæc nō illi modo, sed in uniuersum omnes pauperes, qui piè sanctoq; uixerant. Docta hæc fabula est, principe Ausipatro. Egitt; hanc omnium postramam per filium suum Aratorem, spectatoribus eum commendare uolens.

¶ *Histriones per quos egit suas Comœdias fuerunt Callistratus & Philonides: plebeias per Philoniden. priuatas, quas Græci idioticas uocant, per Callistratum.*

¶ **Argumentum.**

Vir iustus, atq; pauper idem oraculum
 Petit, an ualeat mutatus opes corrådere.
 Cui Deus respondit, ut sequeretur hunc,
 In quem uirum primum incideret, mox obuius
 Conspicitur oculis Plutus orbatus suis.
 Hunc agnitum adduxit domum, popularibus
 Ut participes essent, uocatis cæteris.
 Mox hinc properarunt pharmacis medicariæ
 Oculos, & in ædem Aesclepij abducunt dei.
 Subito Penia uetat id fieri, ueruntamen
 Visu recepto, nemo diues factus est
 Malorum, at omnium bonorum erant bona.

¶ **Huius dramatis personæ.**

Carion famulus.	Iustus uir.
Chorus rusticorum.	Anus amica adolef.
Vxor Chremyli.	Sacerdos Iouis.
Sycophanta.	Plutus.
Mercurius.	Penia.
Chremylus herus.	Vir iniustus.
Blepsidemus.	Adolefcens.

PLVTVS.

Carion famulus.

VT est onus graue, esse seruum ò Iuppiter
 Et dij, fatui ac desipientis heri: nam optime
 Si seruus ei consuluerit, uideatur hac
 Praestare non hero suo: quare mala
 Neceffe seruum est participare sedulo.
 Sed ne in suum quidem ipsius corpus finit
 Ius imperiumq; habere fortuna insolens,
 Sed eum, ere quondam qui suo parauerit.
 Atq; ista sic quidem se habent. Apollini
 Qui uaticinatur tripode huic ex aureo
 Iustam hanc querelam conqueror: quod cum medicus
 Sit, & sapiens uates, (uti ferunt) herum
 Insanientem ab se remisit meum,
 Qui à tergo hominem caecum sequitur praepostere
 Quam conueniebat facere, factitans. at hos
 Nos, qui uidemus, praeeuntes ducimus
 Cacos, hic autem sequitur, & me ui simul
 Subigit facere id ipsum. & rogatus interim
 Hac quid sibi uelint, nihil prorpsus mihi
 Respondet, ac ne gry quidem, ut dementia est.
 Equidem nihil est, quamobrem sileam, ni dixeris,
 Cur hunc sequamur tandem here, at negotium
 Tibi faceffam. non enim me, qui geram
 Cedes, coronam, liberè quod dixerim.
 Chr. Non per Iouem, uerum coronam ui abstraham,
 Si mihi molestus esse pergas, ut magis
 Etiam doleas. Car. Nuge, nec enim omitam prius
 Quam edisseras mihi, quis tandem hic est: nam cum siem
 Seruus beneuolus tibi, uehementer expeto
 Id scire. Chr. At enim te horum nihil calauero.
 Te duco enim famulum mihi fidißimum
 Iuxta & beneuolentißimum. ego equidem pius
 Cum essem, & simul iustus, tenuem & pauperrimam

Tripode. Ex tripode di-
 fla. de his, quae uehemē-
 ter uera & indubitata
 uideri uolumus. Ex A-
 pollinis Pithij oraculo
 sumptum.

Homi. caec. allusum ad
 prouerbiū, caecus cae-
 co dux, quoties praepo-
 stere aliquid, facimus,
 ut si quis indoctus do-
 ctum uelit docere.

Ne gry quidē. hyperbo-
 le prouerbialis, pro, ne
 tantulū quidē. Gry enī
 minimū quiddā, ac sor-
 des unguis, ac uocera
 suillā signat. Huiusmo-
 di uocē audere solēt, qui
 grauantur alicui respō-
 dere, inquit D. Erasmius
 Est & minutū numis-
 ma. Hinc deducitur uer-
 bū γυρίσιν. grūnare.

Coronā. Nā q̄ diuus a-
 dibāt, coronati accede-
 bāt: neq; fas erat p̄ suo
 iure heris in seruis a-
 nimaduertere. Et in co-
 ronamētis, serui & libe-
 ri pari iure & honore
 cenfebātur. Quare Ca-
 riō, eo q̄ coronā gesset,
 liberrime loquitur.

ARISTOPHANIS

Vitam usq; degi. Car. Noni equidem id sanè probè.
 Chr. Reliqui affatim euasere rerum diuites,
 Tum sacrilegi, tam sycophantæ, & rhetores.
 Omnesq; scelesti, atq; improbi. Car. Credo admodum.
 Chr. Ratus igitur meam miseri esse homunculi
 Vitam ipsius iam propemodum exhaustam, Deum
 Adij, ut aliquando de hisce rebus scisciter,
 Gnatus, mihi qui esset unicus misero seni,
 Num nam expediret, ut simul in contrarium
 Verso instituto, candidisq; moribus,

Græci summâ morum
 corruptionem significa-
 ruri, nihil sani dicunt.
 Nâ Pythia vates coro-
 nata incedebat, ipsiq; fa-
 cri tripodes laureis fer-
 tis reuincti erant.

Versutus esset, subdolos, iniquus, nihil
 Sani, ratus isthuc commodis vitæ utile.

Car. Quid igitur hic Phœbus loquutus est tibi
 Tandem è coronis? Chr. Audies. dilucide
 Deus hoc mihi respondit, cui egressus forem
 Statim obuius, hunc non mittere unquam in posterum
 Iussit mihi, sed ut domum me subsequi
 Inducerem persuasionibus meam.

Car. Et huic igitur primum obuias? Chr. Huic scilicet.
 Car. Nec adhuc dei tu intelligis sententiam
 Rudissime, aperte te monentem, ut filium

Vnaqueq; regio suos ha-
 bet peculiare mores &
 instituta, quæ hospites
 nō damnare, sed pro se
 quisq; imitari debet.

ὁ ἄλλος ἕκαστος ἄλλως.
 Cæcus, hyperbole pro-
 uerbialis, de re vehemē-
 ter perspicua.

Exerceas nunc moribus uernaculis?
 Chr. Vnde istud ita esse indicas? Car. Vel cæcus hoc
 Perspicuè oculis cernat suis uidelicet:

Quod tempore hoc sit utile in uita admodum, id
 Sani nihil exercere filium unicum.

Chr. Cur huc, nihil est, uaticinium tendat, sed in
 Maius aliud quiddam. Sed hic si dixerit
 Nobis quis ipse fiet, & huc qua gratia
 Et quid uolens aduenerit nobiscum, age
 Tum poterimus, sibi quid uelit nam oraculum
 Cognoscere nostrum. Car. Heus tu eloquere nobis prius
 Quis es, aut quæ ob isthæc merueris, faciam tibi.
 Chr. Effarctus oportet citissime. Plu. Tibi

Plorandum equidem dico. Car. Capis, quem se esse ait?
 Chr. Hoc tibi loquitur, non mihi. nimis importune enim
 Ac duriter ipsum interrogas, & rustice.
 At tu, uiri si frugi alioqui moribus
 Caperis, mihi dicit. Plu. Inquam equidē flendū est tibi.
 Car. Rape hunc hominem, simul ipsius dei alitem.
 Chr. Non per Cererem posthac fuerit cur gaudeas.
 Et nisi mihi planē dixeris, quis nam sies,
 Te præcipitem datum malē disperdam malum.
 Plu. A me o amiculi faceßite procul hinc.
 Chr. Minimē. Car. Atqui here id quod dico fuerit opti-
 Ut proteram hunc hominē modis miserrimis, (mū,
 In præcipiti positum loco, ac relicto ibi
 Abeam, ut deorsum illinc datus præceps, caput
 Et sentiat collum sibi conteri illico.
 Chr. Quin arripe ocyus. Plu. Minimē. Chr. Dices proin?
 Plu. At uerō ubi intellexeritis, ego quis siem,
 Noui probē, quod me malis tractabitis
 Modis, neq; mittetis. Chr. Modo tu, nos per Deos,
 Volueris. Plu. Ergo me prius dimittite.
 Chr. Missum en facimus. Plu. Proin animos aduertite.
 Cogor ea dicere (ut uidetur) statueram
 Quæ habere clām. Plutus sum equidē ipsus. Chr. O uirum
 Tu omnium foedissime. etiamnum dein
 Plutum esse te conticueras? Car. Heus uir bone
 Tum Plutus ita infeliciter squalens situs?
 O Phoebe Apollo, omnesq; dij, o demones,
 O Iuppiter, quid ais: is es re uera? Plu. Ita.
 Chr. Ille ipsus ais? Plu. Ipsissimus. Chr. Proin dic mihi.
 Vnde huc ades squalore ita totus obfitus?
 Plu. Ex Patrocli adibus, qui ab eo, quo natus est,
 Haud lotus unquam est. Chr. Id mali, dicas mihi
 Quinam accidit tibi. Plu. Iuppiter mortalibus
 Qui cuncta bona inuidet, mala hæc dedit mihi.

Erat hic Patroclus eorū
 vnus, qui Athenis vitā
 Laconicam sectabatur,
 diues alioqui, & sordi-
 dus, ac profigatę vitę, a
 quo hyperbole prouer.

ARISTOPHANIS

nata est, Patroclo sordidior, in diuitē, sed oppido sordidū. Idem præ nimia parsimonia, præterquam quod nunquā balneo esset usus, pecunię suę custodiendę causa neminē se adire patiebarus.

Ego cūm admodum adolescens minatus ei forem,

Me iturum ad honestos, & sapientes, & probos

Solos uiros, me astutum oculis orbauit, ut

Miser nihil uspiam inter hos dinoscerem

Vllum aliquem. ita ille bonis male inuidet.

Chr. Atqui à uiris frugi colitur honoribus

Pijsq; solis. Plu. Fateor. Chr. Age age, igitur

Si recipias uisum, uelut antea, malos

Iam tum fugies etiam? Plu. Admodū. Chr. Tum te seras

Et ad uiros iustos, & ad pios? Plu. Ita,

Nam tempore haud ego uidi eos longo quidem.

Chr. Mirū hoc nihil, cum nec ego quidē ipsus peruidens.

Plu. Nunc mittite me, iam ex me ista tenetis lucidē.

Chr. Non per Iouem, quin te retinebimus magis

Multo iam etiam. Plu. Nonne ante dixi hoc, quod mihi

Negotium facefferetis improbi?

Chr. Quin tu, obsecro, morem gere, neu me deseras.

Non enim inuenies, si quæsteris, usquam uirum

Me moribus frugi magis: non est enim

Extra me alius, non per Iouem. Plu. Ita omnes dicitant,

Vbi me fuerint re uera adepti, ac diuites

Facti, superant sceleribus omneis turpibus.

Chr. Est ita quidem, at non sunt malē omnes perditī.

Plu. Non per Iouem, sed simul ad unum omnes quidem.

Car. Diu eiulabis. Chr. Tu, ut scias, quæ commoda, &

Quanta bona senties, si apud nos manseris,

Aduerte animum, ut intelligas, existimo

(Non sine deo dicam) dubio procul, breui hac

A cecitate uindicaturos, ubi

Reddiderimus uisum. Plu. Minime id agas bone,

Nolo mihi uisum restitui. Car. Quid tu ais?

Natura hic homo miser est, & infelix nimis.

Plu. Nam stultitiā hęc uestram audierit ubi Iuppitor

Et senserit facta ista, iuxta & pessima

PLUTVS.

Dicta, obteret me. Chr. Nunc id haud facit, ò bone
 Qui te pedibus titubantem, & impingentem ita
 Committat oberrare. Plu. Haud scio, metuo illum ego
 Supra modum. Chr. Verum? ò timidissime omnium
 Deorum, an extimas Iouis esse tyrannidem,
 Aut illius fulmina facienda triobolis?
 Plu. Ah ista noli dicere ò male perditè
 Rustice. Chr. Quiesce queso equidem iam te Ioue
 Multo potesse plus docebo maximo.
 Plu. Men' tu? Chr. Illico per coelum, dijs per què imperas
 Iuppiter? Car. Is? argentum, quod illi est plurimum.
 Chr. Agedum, quis illi prabet hoc? Car. Hic scilicet.
 Chr. Per quem sacrificatur Iouis? certè per hunc,
 Car. Omnes enim ditescere palàm flagitant.
 Chr. Proinde hic est author, facileq; uetuerit,
 Modo uelit, hæc. Plu. Quam ratione isthuc? Chr. Rogas?
 Nam nullus hominum sacrificaret amplius, haud
 Haud libè, haud bonè, haud quicquã aliud, haud uolète te,
 Plu. Quonam modo? Chr. Quonam modo? non est enim,
 Quo quis quid emat prorsus modo.
 Nisi tu pecuniam dederis præsens. Iouis
 Ergo facile solus uales potentiam
 Subuertere, si qua laferit te iniuria.
 Plu. Quid ais? per hunc me sacrificant ei? Chr. Maximè.
 Si per Iouem quid magnificum est, & splendidum, aut
 Amabile mortalibus, id omne fit tuo
 Beneficio, omnia obediunt pecuniæ
 Studio. Car. Sed & ego equidem ob modicum pecuniæ
 In seruitutem sum redactus, forsitan
 De diues unquam euaderem miser. Chr. Sed &
 Aiunt meretriculas Corinthias, eas
 Cùm pauper adit, noctem ut petat unam quispiam, haud
 Aduertere animum, at si uicissim opulentior,
 Illas ad hunc statim applicare podicem.

Hinc nata creditur pa-
 roemia, Nò esse cuiusli-
 bet Corinthū appellere.
 cū significamus res esse
 supra uires. D. Eras. du-
 plicè eius usum ostēdit.

Car.

ARISTOPHANIS

Car. Aiuntq; pueros istud ipsum facere item.
 Non propter amatores quidem, at pecuniam.
 Chr. Non frugi eos, sed scorta, nam pecuniam
 Haud expetunt boni. Car. Quid igitur? Chr. Alius aut
 Equum bonum, canes alius uenaticos.
 Car. Pudore præ haud audent petere pecuniam
 Forsan, tegant quo hoc nomine tales dedecus.
 Chr. Artes item omnes, & doli, & sophismata
 Inter homines reperta sunt te propter, &
 Eorum hic aspidens corium secat suum:
 Exercet alter fabrariam, atq; tractat æs.
 Est qui fabricat ligna: aurum aliquis fundit, quod abs
 Te acceperit, alter per Iouem uestes rapit
 Furtim: alius & muros fodit: fulloniam
 Exercet hic: immundus lauat iste uellera.
 Multi corium tingunt: alius cepas egenus
 Diuendit: est qui adulter ob te^a euellitur
 Deprehensus alicubi. Plu. Miserum me, isthæc diu
 Latuere me. Chr. Rex magnus ille non per hunc
 Fastu intamet? Car. Concilium & hunc propter coit.
 Chr. Quid? & triremes nonne tu complēs graueis?
 Car. Sed præsidium, atq; Corinthiacum unâ exercitum,
 Nonne hic alit solus? Chr. Quid ob hunc nō^b Pamphilus
 Flebit? Car. Belenopoles simul cum Pamphilo?
 Chr.^c Argyrius autem, nonne propter hunc malè
 Pedit? Car. ^d Philepsus dicit fabulas
 Te propter? Chr. Auxilium coactum Aegyptijs
 Causa tua nonne est? Car. Laïs Philoniden
 An non amat propter te? Chr. Et illa^e Timothei
 Turris? Car. Ruat in te. Chr. Ergo omnia hæc an nō tua
 Causa unius geruntur? omnium proin
 Solissimus causa es malorumq; & bonum,
 Id quod probè nosti. Car. Proin uictoriam
 Ii obtinent ferè omnibus in prælijs

a Euell. Apud Athenienses mos erat, ut in adulterio deprehensis pili e podice publica ignominia euellerentur, sed pauperes tantum adulteri. Lac; pœna dicebatur ἀπογαφαιδ' οοισ & ἀραγατ' αὐδ' οοισ. Opulentiorum pœna, multa erat pecuniaria.
 b Pamphilus & Belenopoles celebres farnatores erant Athenis: sed in primis factiosus Pamphilus, & aurâ popularè sequutus rēpub. gesserat, & ærariū depeculatus fuerat. Quare peculatus actus reus, bonis in publicū redactis, publice uendatus fuit. Sunt qui dicant Belenopolen Pamphili parasitū fuisse, atq; vna cum Thraſonis sui casu in calamitatem cecidisse.
 c Argyrius tanta fuit molliæ, ut incedēs patris uētris crepitū tederet. Huius audaciam & auaritiā comœdiæ perstringunt.
 d Philepsus, historiarum scriptor erat, sed pauper.
 e Timotheum imperatorem dicit, qui ob rarā in re militari felicitatē dormiētis rete trahere dictus fuit.

Solus quibus infidet hic. *Plu.* Facere unus certè egon
 Tam multa possum? *Chr.* Et multo etiam hisce per Iouem
 Plura, ut tui nunquam satur mortalium
 Quisquam fiet, reliquarum enim rerum omnium
 Est satietas, amoris. *Car.* Et panum simul.
Chr. Et musices. *Car.* Tragematū. *Chr.* Et honoris quidē.
Car. Placentularum. *Chr.* Strennuitatis. *Car.* Ficuum,
 Et caricarum. *Chr.* Sitis honorum. *Car.* Nautici
 Panis. *Chr.* Strategie. *Car.* Sed et lentis. *Chr.* Tui
 Nunquam fuit quisquam satur mortalium.
 Verum talenta si tredecim quis ceperit,
 Multo magis cupit accipere uel sedecim.
 Hæc nactus ubi fuerit, deinde percipit
 Congerere quadraginta, uel non esse, ait,
 Vitam sibi uiuendam. *Plu.* Enim uero mihi admodum
 Pulchrè uidemini loqui, uereor tamen
 Vnum modo. *Chr.* Cedo, quid. *Plu.* Potentiæ istius
 Quam predicatis uos habere me, ut decus
 Verum teneam. *Chr.* Imò per Iouem. sed dictitant
 Omnes timidum quiddam esse opulentiam.
Plu. Nequaquam ita est, sed fur cum aliquando parietem
 Perfoderet, ita calumniatus me est, domum
 Quod prorsus ei ingresso nihil fuit obuium,
 Quod diriperet, seclusa cuncta at repperit.
 Post illa nostram providentiam bonam
 Cæpit uocare timiditatem illic scelus.
Chr. At nunc nihil est, cur prorsus amplius stes
 Sollicitus: etenim si fueris uir ipsemet
 Ad hæc res promptus, et alacer, saxo bremi
 Mox ut uideas uel Lynceo ipso acutius.
Plu. Qui poteris illud facere tu, cum sis homo?
Chr. Spem concipio bonam ex ijs, Apollo quæ
 Dixit mihi, laurum quateret cum Pythicam.
Plu. Horū ipse quoq; erat cōsciū? *Chr.* Quid? maxime.

Plutus timidus. Ignaua
 est opulentia: contra,
 paupertas gnaua & ex-
 pedita.

*Lyncei prodigiosa per-
 spicacitas in hyperbolè
 prouerbialem abijt, de
 vehementer oculato, &
 visus acuti sumi.
 Pythi. Aiunt circa Tri-
 podè Delphicū laurum*

ARISTOPHANIS

fuisse, quā Phœbas varicinatūra quatiebat.

Reliquias victimarum Delphicarū innuit. Reuerfos enim a victimis, de earū reliquijs asportare aliquid domesticis priscus mos erat.

Plu. Videte. **Chr.** Ne tu sollicitus sis, o bone.
Egomet (scias) ut emori si oporteat
 Me, isthæc dabo confecta. **Car.** Tu uelis modo,
Et ego. **Chr.** Simul aderunt alij, qui nos iuuent,
 Multi uiri iusti, quibus farina non
 Fuit. **Plu.** Papæ auxilia misera tu prædicas
 Nobis, laboribus sata. **Chr.** Minime, ab integro
 Nunc si occipiant ditescere hi. quin tu heus abi
 Volans celerrimè. **Car.** Loquere ergo, saxo quid.
Chr. Socios uoca agricolas: in agris forsitan
 Eos miserè laboribus depræbenderis
 Sese excruciantes, huius ut Pluti parem
 Partem accipiant nunc singuli nobiscum. **abi.**
Car. Abeo. sed hanc aliquis eorum, qui domi
 Sunt intus, auferat citus carunculam
Intrò. **Chr.** Mihi hoc curæ erit, at enim curre ocyus,
 Nunc tu optime Plute demonum omnium ueni
 Huc intrò mecum: hæc est ea domus ipsa, quam
 Hodie refertam reddere te pecunia
 Oportet, idq; siue per fas, seu nefas.
Plu. At per deos semper doleo equidem nimis,
 Cum ingredior alienam domum. illic nunquam enim in
 Vita boni quid consequutus sum miser.
 Si in sordidum, ac parcum nimis ingressus uirum
 Incidero, in ima extemplò me defodit humo
 Hic si bonus uir quispiam tum accesserit
 Amicus, expetens parum pecuniæ,
 Vidisse se me pernegauit pessimus.
 Contrà, in fatuum, aut si in prodigum malè incidam,
 Scortis, & aleis pereo obiectus, foras
 Exturbor & nudus breui actus tempore.
Chr. Atqui es moderatū haud nactus unquam tu uirū, &
 Frugi, hisce ego sum fortasse semper moribus
 Ornatus, ut nemo alius, ut letarier,

Et par

Et parcere qui sciam, & facere sumptus, cum opus
Siet. sed intro recipiamus nos, meam

Nam te uolo uidere dulcem uxorculam,

Et unicum gnatum, quem amo uel maxime

Post te profecto. Plu. Credo. Chr. Quis non dixerit

Vt res se habet planissime lubens tibi?

Car. Heus uos populares, qui a thymū diu cū hero edistis

Amici, & iidem strenui laborū amatores, nūc (idē,

Procedite, properate, maturate, non cunctandi

Iam tempus est. ut in articulo est, qua uindicare oportet

Vos, atq; opem presentē, ut par est, ferre nunc aliquando.

Cho. Imò lubentes nos uides iam dudū adesse, & magno

Nos impetu raptier, ut inualidos senes nunc par est.

Tu existimas me forsitan cursurum, ea tu priusquam

Mibi dixeris, qua gratia huc nos tuus herus uocarit.

Car. Iā dudū equidē id dico, sed ipse perspicua hęc nō au-

Herus enim ait, suauiter nos frigida hęc assertos (ais.

Posthęc miseraq; & difficili uita, & tenui uicturos.

Cho. Est obsecro boni quid? & unde ista res, quā narrat?

Car. Modo adueniens adduxit, o laboribus consueti,

Secū huc senē quendā, situ obsitū, atq; humeris gibbosum,

Caluum, miserum, rugosum, edentulū: arbitror per cœlū,

Et euiratū etiam esse prorsum. Cho. O nuntius aureorum

Verborū. ut ais? adhuc semel narra obsecro mihi istud.

Venisse dicis, qui adferat pecuniarum^b aceruos?

Car. Imò malorū ad uos ferat senilium qui aceruum.

Cho. Ergon^a putas impune te discedere hinc potesse

A me gerente scipionem, quod fefelleris nos?

Car. An uos uirum esse me talem arbitramini omni

In re, ut nihil sani putetis me loqui integrū?

Cho. Quā est uir probus hic male perditus: sed tibi^a

tue heu heu

Clamant graueisq;^c chœnicas atq; pedicas exposcunt.

Car. Tu^d literam sortitus in tumulto tuam haud facestis

a Thymum herbae vilissimæ genus est, quo prætenues, & agrestes uicinat. Quidā capam interpretatur syluestre. Nonnulli græcorū thymum mintham intelligūt. Alij ita distinguūt, ut Thymus sit capa agrestis, porrū, & Thymū neutro genere, cunila: neutro genere hic positū est. Cæterū. Iisdē uesci corpis, aut eodem thymo uicitare, parcemia dicitur de pauperibus quidem, sed amicis tamen.

Parcemia de eo, qui lera nuntiat. Cui consimile est, non bellū nuntias.

b Aceruus, cumulus, datus honorū, prouerbiū dicit, de magnis & luculētis opibus. Interpres admonet, in posteriori allusum esse ad senilē ætatē sepulchro uicinā: nam σδεσσ per o parnū signat sepulchralem tumultum. per ω magnū uero σωσσ aceruum simpliciter.

c Chænix, præter mēsuram, etiā pedicæ genus est, ut hic.

d Literā. Allusum ad decē tribus Atheniēses, e quibus iudices decē, li terarū nominib. ad postremū sortiri mos erat. Huc seruus per iocum allusit.

ARISTOPHANIS

Hinc iudicatum: nam Charon suum tibi symbolum dat.

Cho. Rumparis: ut es nugator, & dicax nimis natura,
 Qui nos iocis ludas, nec adhuc nobis satis eloquaris,
 Cuius rei causa me herus uocavit huc tuus, qui
 Diu laboribus fatigati, omnibus relictis
 Rebus, uacuum cum haud fiet, alacres adsumus, relictis
 Radicibus ceparum ubiq; plurimis bonarum.

Car. Atqui haud diutius, o uiri celauero id, quod est res,
 Aduenit herus, Plutū trahens secum, ut locupletet omnes
 Vos. Cho. An profecto omnes licebit ditescere, inquis?

Ca. Næ per deos, modo si assuatis ratū asini & Midas quæ
 Cho. Ut letor & delector impese, libetq; magno (aures.
 Præ gaudio saltare, modo tu dicis isthæc uera.

Car. Et ego uolo, threttanelo stridenti imitans Cyclopæ,
 Et sic pedes conuerberans ducta uero uos. eia

Agite, frequenter filij
 Acclamitate sedulo
 Balatu imitantes, & ouium, &
 Caprarum olidarum carmina.

Me sequimini præputijs nudati. agite pudenda
 Intemperantes lingite hirci extrama rusticam.

Cho. Queremus atq; nos quoq; hūc threttanelo Cyclopæ
 Eblatterando, teq; talem perditum fame atra
 Præhensum, & hāc peram gerentē, oleraq; agrestia, atq;
 Roscida, merumq; crapula
 Ructantem adeo ducem ouiculis
 Temere cubantem alicubi humi
 Ingente rapto torre præambusto exoculari porro.

Car. Atq; illā ego Circoē, quæ uenena horrenda cōmifcebat
 Tum quæ Philonida sodalibus etiāx Corinthi
 Apris uelut persuaserit

Stercus subactū absumere (ipsa autem subigebat illis)
 Modis imitabor omnibus.

Vos grunnientes præ uoluptate nimia,

Allusum est ad parcemiam, Midas auriculas asini habet.

Threttanelo. Lyra stridulus sanus est, & pulcatio.

Philon. Vlyssis dixisset. Ceterū Philonidæ dixit quia eū ut apprime diuitē infectatur comice, qui eū parasitos multos haberet, propter Laidē, cuius amore eenebatur, Corinthi agebat. Pro-

Matrem sequimini porci.

¶ Antistrophus membrorum septem.

Cho. Nos te proin Circen uelut uenena condicientem,
Sociosq; defocdantem, & incantantem, ut ais, proteruē
Præ uoluptate, filium ar-
Reptum Laërtis æmulantes, testiculis in altum
Suspendium acētibimus,
Tibi oblinemus ut capri nares fimo: subhians tu
Subhæc Aristyllus frequentes, inquires
Matrem sequimini porci.

¶ Epode membrorum sex.

Eia salibus misis iocisq; in formam aliam, ac diuersam
Nunc uertimini. porro hinc ego
Iam mox abiens uolo clam hero
Panem & carunculam ereptam meo
Pulchrè uocare relliquam, &
Vnà interesse laboribus.

Chr. Vetus est, & obsoletum alióqui dicere
Saluete populares uiri, at suauis osculo
Complector, ó, uos. impigri promptiq; quod
Adsitis huc scito ordine, ac non segniter,
Namq; auxilio eritis ut in alijs, sedulo
Mibi, & deum hunc seruabitis uerissime.

Cho. Bono esto animo: faxo, putes uidere te
Matrem esse me. graue est profecto in omnibus
Nos concionibus ob leuem triobolum
Cubitis repelli semper, & uexarier.
Proin paratus dudum aderam, & nimis libens
Pluto in retinendo fortiter.

Chr. Atqui uideo huc & Blepsidemum accedere: is
Cursu, & celeritate, istius sua indicat
Rei se audisse quidpiam. Blep. Negotij
Quid illud? & unde, & qua subito ratione tam
Diues Chromylus est factus? haud credo: tamen

inde ipsum, eiusq; cor-
riuales, verres uocat. &
apros: Laidè uero Cir-
cen.

Ostendit seruos talia
facere solere.

Concionè ingredie-
bantur uiri ætatis adul-
ta. Concionatores con-
stituebant quid ex urbis
prouentibus his nume-
raretur. Postea Cleon
cómune omnibus præ-
mium iussit esse triobo-
lum.

ARISTOPHANIS

Offici. Notat corruptos Atheniensium mores, qui totos dies in constrictis perdebat otio, medicorum officinas negligentes Quare ea, quae in ora vulgi abierunt, lippis, & tonioribus nota esse dicuntur prouerbialiter: quae non solum olim, sed etiam hodie passim in constrictis omnes narrantur rumores, siue illi vani sint siue veri.

Inter parcemias referatur: melius nobis est, quam heri, quoties indicabimus fortunam esse commutatam.

Sententia prouerbialis nulli non in ore.

Sermo fuit frequens hodie sedentium

In officinis maxime tonsorijs,

Virum hunc repente factum hodie esse diuitem.

Mirum mihi ipsum istud uidetur admodum,

Cur dapfiles cum nactus est foelix opes,

Suos amicos ipsius etiam aduocet.

Non id patria facit hercle consuetudine.

Chr. Quin ordine tibi rem eloquar, calans nihil.

Non per Deos. o Blepsideme lautius

Quam heri, meliusque agimus, licet cur esse te

Huius boni participem: es enim amicorum item

Vnus. Blep. Profecto opulentus es factus, uelut

Aiunt? Chr. Fuero mox admodum, non sine Deo.

Est in negotio quid adhuc periculi.

Blep. Quod id obsecro? Ch. Tale. Ble. Expedi, quid id fiet,

Quod praedicas. Chr. Si recte, & egregie, atque cum

Virtute fecerimus, ut omni tempore

Foeliciter degamus omnes scilicet.

Sin secus, & aberrauerimus, ut prorsus male

Pereamus. Blep. Hoc uidetur onus graue admodum:

Nec mihi placet, & illud subito ditescere

Supra modum, & hoc rursus in metu esse, id est uiri in

Vita nihil sani patransis pessimi.

Chr. At qui nihil sani praecor? Blep. Si per Iouem

Auri quid, argentive reuertens a Deo

Furatus inde fueris, & eius forsitan

Rei poeniteat. Chr. Proh Phoebe, qui mala arceas

Omnia, supremum haud per Iouem, quicquam ego equidem.

Blep. Ah desinas nugarier bone, adprobe

Rem omnem teneo. Chr. Quia te nihil de me istius

Modi uelim rei suspicariet. Blep. Phni,

Sanum ut nihil uere inuenias hodie uspiam, at

Omnes lucro uicti pecuniae obediunt.

Chr. Non per Cererem sanum esse uel te iudico.

Blep.

PLUTVS.

Blep. Quam procul abest à pristinis hic moribus
Suis. Chr. Homo per cœlum es insanus. Blep. Neq;
Suos oculos immobiles loco tenet.

Sed persimiles magnum scelus patrantibus.

Chr. At enim scio quid tu^a cornicaris, quidpiam

Ac si forem furatus, ut mecum feras

Partem. Blep. Ego ne particeps forem? cuius rei?

Chr. Eiusmodi hoc non est, sed aliter sese habet.

Blep. Non dico furatum esse, sed rapuisse te.

Chr. Agitare furijs. Blep. Exuisti neminem

Suis? Chr. Minime uerò ego equidē. Ble. Proh Hercules,

Quo gentium uertas te? & adhuc ipsam rem dicere

Non uis? Chr. Agis reum antequam negotium

Cognoueris meum. Blep. Minimo heus amicule

Hoc transigam, antequam senatus audiat,

Manetq; etiam in uulgum, tenui obturentur ut

Solummodo ora rhetorum pecunia.

Chr. Etenim mihi iudicem te amicum per deos,

Si in calculo minas duodecim adferas,

Tantum erogatis tribus. Blep. Et aspicio procul

Quendam, in tribunali tenentem supplicis

^b Ramusculum oleæ, aliquando sessurum sua

Cum coniuge atq; liberis, ne tantulum

Ab ^c Heraclidis differentem Pamphili.

Chr. Dicis nihil infoelix, bonos tantum at uiros

Et integros, & temperantes illico

Ditabo. Blep. Quid narras? adeon furatus es

Multa? Chr. Hei, perij, eneeas. Blep. Sed ipse te, ut mihi

Videris. Chr. Haud sanè, heus scelus, Plutum quia

Sum nactus, habeoq; ipsum. Blep. Aiu uerò obsecrò

Plutū? sed equalē? Chr. Deū ipsum. Ble. Is quæso ubi est?

Chr. Intus. Ble. Vbinā? Chr. Domi penes me hūc scilicet.

Blep. Apud te ais? Chr. Admodum. Blep. Hinc abi ad

^d coruos. apud

^a Cornicaris. de his, qui
cornicum more inepte
vel frustra garrunt, vel
prædæ inhiant.

Eiusmodi locutiones
prouerbia sapiunt, quæ
per correctionem esse-
runtur.

^b Ramus. ῥαμνίσκος
quod præter supplicandi
formam, & manus sup-
plices, etiā ramū oleæ si-
gnat lana obuoluta, quæ
supplices manibus fere-
bant, signat: circumpē-
debāt arborum fructus.
Hic ante ædium ianuas
ponebatur, in honorem
Apollinis.

^c Heracli. Pamphilus
depinxerat in stoa He-
rachidas supplices Athe-
niensi populo, ad quem
Hercule mortuo Eury-
stici metu confugerant.
Erāt Heraclidæ Hercu-
lis filij. Allusum est ad
parcemiā. Nihil differt
^a Chærephonte.

^d Ad cor. pro uerbali
schemate, ῥ, abi in ma-
lam rem. & κοῦτ' ἐν-
Φημισμῶν, abi in be-
atam.

Te Plus

ARISTOPHANIS

Te Plutus est? Chr. Næ per deos. Blep. Et prædicas
 Quod ipsa res est? Chr. Optimè. Blep. Per Vestam ais?
 Chr. Neptunum etiam. Blep. Aequoreum tu nempè ais?
 Chr. Quod si fiet Neptunus alter, alterum.
 Blep. Transmittis ergo non ad amicos nos tuos?
 Chr. At nondum eò deducta res est. Blep. Quid nam ais?
 An nondum eò, ut nobis tuis impartias?
 Chr. Nō per Iouē: prius nam oportet nos. Blep. Quid idē
 Chr. Operam dare, atq; efficere, uisum ut recipiat.
 Ble. Quē ais recipere uisum? Chr. Eo uelut ante, hūc mo-
 Plutum. Blep. Proin uerissimè ille cæcus est? (do
 Chr. Est maximè per cœlum. Blep. Itaq; est mirū nihil,
 Ad me quod in uita semel haud uenit quidem
 Unquam. Chr. At ueniet iam nunc, uolentibus Dijs.
 Blep. Proinde opus est aliquem medicum huc accersere.

^a Perfringit acerbe Arthemenses, & eorū medicos indoctos. Honos alic artes: ubi nulla, aut per exigua stipēdia sunt, ibi ars friget.

Chr. ^a Quis est medicus iam in ciuitate, in qua neq;
 Stipendium est ullum, neq; ars item wiget?
 Blep. Circumspiciamus. Chr. Nullus est. Ble. Nec, ut mihi
 Certè uidetur. Chr. Per Iouem. at quod dudum ego
 Constitueram, optimum, ut in Aesculapij
 Delubrum eum ducamus. Blep. Imò hoc per deos
 Longè. at nihil cunctere nunc, sed confice id
 Vnū. Chr. A beo. Ble. At matura. Chr. Facio istud sedulo.
 Pau. Facinus calidum, & præceps, iniquum, & impium,
 Ausos homunculos patrare pessimos
 Isti buc duos? quo quo heus fugitis? non sistitis?
 Chr. O Hercules. Pau. Equidem malos uos proteram
 Male, facinus ausos impium, & intolerabile,
 Cuiusmodi nullus uel homo unquam uel deus.

^b Parcēnia de turpi a-
 nicula. Constat enim
 furias in tragœdijs hor-
 rida specie introduci.
^c Tragi. tue. in tristes
 homines, & vultu di-
 storto, aut etiam fastu-
 ofos.

Quare peristis. Chr. Tu quæ es? namq; pallida
 Videris esse mihi. Blep. Est ^b erinnys forsitan
 Aliqua ex tragœdia: ^c tragicum nam quidpiam
 Tuetur, & furiale. Chr. Non gerit faces.
 Ble. Flebit igitur. Pau. Vos quam arbitramini esse me?
 Chr.

Chr. Que distrabat legumina, cauponariam aut.

Alioqui enim, non usq; adeò clamoribus

Insanijsse, maxime à nobis nihil

Lesa. Pau. Itane? nonne perpetrastis pessimas

Qui me studetis hac regione expellere?

Blep. Ergo barathrum sanè reliquum superest tibi.

Quaecunq; tamen es, dicere oportet illico.

Pau. Que hodie efficiam, ut poenas detis grauissimas,

Ob id, quod hinc conamini me extrudere.

Blep. Caupona nonne quepiam ex uicinia est?

Que me^a cotylis defraudat usq; pessima.

Pau. Ego sum illa paupertas, simul que ades colo has

Quam plurimos unà hasce uobiscum modo

Annos. Blep. Apollo, dijq; deaq; gentium

Quo uerteris? Chr. Heus quid agis timidissima bellua?

Non mihi aderis constans? Blep. Minimè ego gentium.

Chr. Non ergo manebis? sed uiri duo foeminam

Fugerimus unam? Blep. Rustice infœlix, ea est

Hæc ipsa Paupertas, animal qua dirius

Nullum satum est usquam, uel exitialius.

Chr. Sta queso, sta inquam. Ble. Per Iouē, nō equidē ego.

Chr. Atqui facinus egerimus istud omnium

Vel indignissimum, relicto si deo

Aliquò aufugiamus, ac ueriti hanc uiri duo

Vni haud resistamus labore maximo.

Blep. Armis quibus? freti proprijs num uiribus?

Thoracem enim qualem, atq; scutum quale non

Deponit ista pignus impurissima?

Chr. Animo bono sis: solus hic enim deus

(Noui probè) de huius trophaum moribus

Erexit. Pau. Mutire etiam piacula

Audetis? in furto prehensi turpia

Isthec patrare? Chr. Quid scelesti iniuria

Ne tantula affecta huc ades laceffere

a Cotyla, hemina, acetabulū, idem mensuræ genus. Sextarius, duas heminas siue cotylas continebat, hoc est, duodecim cyathos seu uncias, quasi as.

ARISTOPHANIS

Nos contumelijs. Pau. An arbitramini
 Vos me nihil lesisse prorsus per deos?
 Restituere qui Pluto huic oculos conamini?
 Chr. Tun' lederis hac in re, omnibus mortalibus
 Si fecerimus benè? Pau. Ecquid autem uos boni
 Inueneritis? Chr. Vt te eijciamus Græcia.

^a Erudita disputatio p
 Paupertate, & contra
 Paupertatem.

Pau.^a Men' eijcere uos? ecquod hominibus malum
 Maius daturus arbitramini uos? Chr. Rogas?
 Quod? si hoc erimus, ut multa, negligentius
 Facturi. Pau. At his de rebus ego respondero
 Vobis. etenim primum omnium si ostendero,
 Solam esse me uobis bonorum caussam, item
 Vnam per hanc me uiuere uos: sin id minus,
 Tum facite quod lubet, & uidebitur optimum.
 Chr. Audes tu id impurissima bellua dicere?
 Pau. Tu disce, per facile puto esse ostendere
 Te errare per omnia, si bonos, iuxta & uiros
 Iustos beatuos opibus dicas bone.

^b Interpres admonet
 tympana signa fuisse,
 quibus in iudicis fon-
 tes verberabantur.
 πασαυτοτύπῳ. Cy-
 phones vero vincula
 lignea, quæ nonnulli
 κλοιῶν aut καλιῶν
 vocant. His Paupertatē
 dignam dicit.

Blep.^b O tympana, & cyphones, haud presentem opem
 Tuleritis? Pau. Haud est cur stomachere, & improbis
 Clamoribus omnia misceas ita insolens
 Rem ipsam priusquam noris exactissime.
 Blep. Cui non libet exclamare, qui audit talia
 Ohe, ohe? Pau. Quicumq; sanæ mentis est,
 Et benè sapit. Chr. Sed si uicta hinc discesseris,
 Ecquam mihi poenam dabis? Pau. Quam tu uoles.
 Blep. Dicis probe. Pau. Et uos uicti eandem item simul
 Dabit. Blep. Putas sat bis decem mortes fore?
 Chr. Huic scilicet, nobis duæ suffecerint
 Solæ. Pau. Patrabitis illud haud certè, modò
 Nunc sit aliquis, qui habeat quid æqui, aut quid boni,
 Quod possit prudens hisce contradicere.
 Cho. Nunc demum est par, uos aliquid dicere, quod sapi-
 ens quid spiret

Hoc est, nō superabitis:
 sed si viceritis, non fue-
 rit iustum.

Quo hanc superetis, dictis confutantes concedite nihil.

Chr. Primum perspicuum hoc puto ex aequo esse omnibus, & manifestum,

Rectū esse, ut frugi homines in uita degant feliciter hac:

Rursum, sceleratis, & qui religione tenentur nulla,

His eueniāt diuersa. igitur cū isthac nos percupiamus,

Vix omnem ad rem, ut fiat, consiliū inuenimus speciosum,

Vtile, honestūq;: at si Plutus nunc uiderit, & luminibus

Amplius haud cæcus fuerit, ad honestos iuerit, atq; uiros

Iustos: nec eos deseret unquam. rursum fugiet sceleratos

Irreligiososq;: atq; hinc omnes frugi, & diuinarum

Rerū cultores ditabit. an inueniat quisquā precor unquā

In uita usquā utilius, uel melius mortalibus isthac re?

Blep. Nullus. rei huius sum tibi testis: nihil est quod queras hanc.

Chr. Prasertim ut nunc nobis uita agitur mortalibus, eo quis non

Diceret esse insanum quiddā, imō infelix multo potius?

Nam multi homines scelerosi, qui per fas nefasq; insani

Diuitijs inhiant magnis, opulescunt. contra, uehementer

Frugi uiuunt misere, atq; esuriunt, & tecum uersantur

Multum. ergo dico uia esse, istis que faciet finem, Plutus

Si aliquādo uisum recipiat, ut si hanc ingressus fuerit, tūc

Vnus possit bona longē maxima hominibus dispartiri.

Pau. Heus uos, qbus est minimo momēto persuasū nil sani

Esse inter homines, duo concordēs ad nugandū stulte, &

Delirandū, infantesq;: senes, iam si id contingat, quod uos

Expetitis, id ausim dicere, nil commoditatis præclaræ

Vobis allaturum. ac si Plutus uisum recipiat, & se

Ex aequo ipsum iā distribuatur, nulli hominū erit amplius

usquam aut

Ars, aut sapientia curæ, aut exercebitur. an per uos his

Ambos prorsus extinctis, censetis fore quenquā usquam

posthac,

ARISTOPHANIS

Qui es cudere, uel naues fabricare, ut suere, aut rotulas
facere,

Aut corium incidere, uel lateres coquere, aut eluere, aut
pelles

Immergere, uel proscindere aratris terram, aut fruges
metere,

Vobis ignauis, ac neglectis omnibus istis, uellet? (serui
Chr. Nugas nugaris, nam isth.ec omnia, quæ enumerasti,
Desudabunt. Pau. Vnde ergo parabis seruos. Chr. Scilicet
ere, &

Argēto cōciliabimus. Pau. Ecquis erit primus q̄ uendet?
Cūm argenti sat habeat ille? Chr. Lucrū si quis conquis
rat ueniens

Huc diues mercator Thessalus ex grege mangonū magna.
Pau. Atqui in primis ante omnia, ne ullus quidem erit
magno sane, ut

Tu narras: nam quis opulētior id agendo uolet discrimen
Sue adire ipsius uitæ? quare si ipsus arare, & terram
Fodere cogaris, & agri reliqua id genus opera exercere,
Duces uitam tristem mage præsentē. Chr. Tuū in caput
id recidat.

Pau. Præterea, ne in lecto ipse quidem poteris dormire,
(non enim erunt)

Non indormire tapetibus: ecquis uolet hos texere, si sit
Argenti copia? tum si quando sponsam duxeritis, nec
Liquidis unguentis ungere, nec uarie ac tincta uestis
Sumptibus exornare. & si omnibus his indigeatis, quæ so
Diuitiarū quisiā est usus? cūcta hæc, quibus est opus, à me
Vobis sunt. etenim artificem tanquam herasana sedens
iuxta, ipsum

Propter inopiā, & paupertatē cogo querere, uitam unde
Sustentet. Chr. Quid tu autem pulchri dederis, quæso,
extra bullas

Interpres admonet, pau
peres & egenos, vesti.

E balneo? item pueros fame disperentes, atq; tumultum

Vetulae

Vetularum? numerumq; pediculorū, & pulicum, & cha-
licum: ut tibi, (ne

mentorū inopia in bal-
neis propter frigus dor-
mire solere.

Quid dicā) prae multitudine circum caput, ut resonantes
Infesti perstreperant assiduo, excutientes somno, tum
Clamantes, esuries, quin surgis? iam accedit, pro tunica
Laceram gestandam uestem: pro lecto autē, lectum iuncis
Atq; herbis suffultum, cimicibus plenum, qui stertentes
Excitet: et pueris pro molli storea est tibi habēda tapete:
Pro puluinari, lapis ingens capiti: tum maluae uesci
Ramis uice panis: tum pro bis cocto pane, macrae folijs
Brasicae: & urnae caput effractae scabelli uice erit: tū autē
Protritum latus urnae, pro maetra. non iam nunc ostendo
Vel te esse honorū multorū causā unā omnib⁹ hominib⁹?
Pau. Tu sanē haud uitā dixisti meā, at enumerasti solum
Mendicorum. Chr. Atqui mendicam Pauperis esse sorora
rem omnes

Asserianus. Pau. Vos certē q^a Thrasibulo Dionysio esse
Similem fertis, neq; enim omnino mea uita accidit un-
quam, nec

a Thras. ubi quis ea in-
ter se componit, quae bis
per omnia discrepant.
Dionysii tyrannis nota
est. Cōtra, Thrasibulus
maxime laudatus hoc
nomine, quod rei publi-
cae esset amantissimus.

(Crede mihi) accidet olim per Iouem id. at quam tu di-
cis uitam,

Mendici, est eius uiuere, qui nil habet: atqui praeparatē
Vitam degere, pauperis est, ac gnauiter assiduo intenta
Cura rebus nauare operā, nihil usquam superesse, & nil
Deesse. Chr. O alma Ceres, quam memorasti uitam, me-
hercle, beatam

Eius, si ipsius parcendo, atq; operando tantum rellinquet,
Ut non possit sepeliri. Pau. Conuitia dicere tu pergis,
Atq; incessere morsu, seria loquies cū nolis dicta,
Haud expendens, q; Pluto praesto uiros multo meliores,
Tū cōsilio, tū forma, cū apud ipsum usq; podagra miserē
Infestentur, simul & uentriosi fiant, & praepingues
Suris, & obesi obscocic. at apud me, tenues sunt, & gra-
ciles,

ARISTOPHANIS

Macilenti, atq; hostibus infesti. Chr. Quod graciles sint,
hoc ipsis

Præ fame forsitan nimia suppeditas. Pau. Nunc expediam
uobis, (nustas.

Deq; sobrietate docebo, ut & ipsa habitat mecum apta uen-
cum contra Pluti sit dicere conuitia seua in quosuis.

Chr. Ergo uenustum est ualde furari, et parietes perfodere?

Blep. Per Iouem, is autem si possit in occulto esse, uenustum
est cur non?

Pau. Specta mihi in his rhetoras urbibus, ut sunt iusti er-
ga populum,

Atq; urbem, ubi pulchra paupertate premuntur: sed lon-
cupletes

Facti è medio, extemplò euasere iniusti, & profligati.

Insidiatur populo, atq; frequentè urbem oppugnat audaces

Chr. Et si nobis inuideas nimium, non tamè horum quicquam

Mentiris: nihilominus autem plorabis, nec erit, fastus

Cur intumeas, quæ studeas isthuc nobis persuadere,

Paupertatè Pluto meliorem esse. Pau. At tu castor nullo

Hac in re, pacto me reprehendere sanè quiueris, at qui

Nugaris solum, & inaniter ac frustra conare. Chr. Er-
go cur

Omnes fugiunt te? Pau. Quod meliores ipsos reddam.
atq; isthuc

Licet in pueris aduertere præcipue, qui odere parentes,

Ac fugiunt, bene cum cupiunt ipsis. adeo est difficile æquum

Et iustum dinoscere. Chr. Numnam igitur dices, Iouem id
haud rectè (tias

Discernere, quæ sit pulcherrimum? at is quoq; magnas diui-

Habet: hæc autè à nobis ablegat procul hinc, & repudiat.

Pau. Quin o Saturni deliramentis ambo re uera

Animis cæci, ac leuis lippi, Iuppiter adeo ipse est pau-
per,

Idq; etiam iam te perspicue docebo. si porro est diues,

Cur ipse

■ Saturniæ lemæ in ce-
cutiètes ac stupidos, præ-
fertim qui ætatis uitio
desipiunt. Lema enim
concreta lachryma est,
quæ oculos lædat.

Cur ipse in certamine olympiaco, ad quod quinto quoq;
Græcos cogit, quoties athletas victores declarat (anno
Oleastro uiridante corona donat, cum aurea deberet
Potius? siquidem esset diues? Chr. Quin isthac re ostensio
dit, quod habet

Ipsus honorẽ Pluto: nam dũ parcit, neq; uultu quicq; eius
Prodigere, coronat uictores nugis, Plutum sibi seruat.

Pau. Rem paupertate ipsa multo fœdam magis tentas illi
Impingere, si cum sit diues, sordidus adeo est, & auarus,
Lucricq; adamans. Chr. Quin perdat te Iuppiter, olea-
stro cingens

Caput. Pau. Et uos audere etiã contrã contendere, nõ esse
Omnia uobis bona per Paupertatem. Chr. Exª Hecate
hoc, si uis

Rogita: utrum potius, ditem esse, an egenum: quando in-
bet illa

Dites, & quibus est res, cœnam ponere mense unoquoq;
Hanc diripere egenos, prius hãc, quã ipsi deposuere illic.

Malè disspereas, neq; mutito

Etiã quicquam.

^b Haud etenim persuaseris unquam,

Non si etiam persuaseris istud.

Pau. O urbs Argos, qualia dicis

Auditis? Chr. ^c Pausona uocato

Conuictorem.

Pau. Quid agam infœlix? miseram heu me.

Chr. Ocyus hinc ad

Coruos à nobis aufer te.

Pau. Quò eo terrarum?

Chr. In^d Cyphonem: at te haud cunctari

Licet, at propera hinc.

Pau. Ne certè nos me huc renocabit

Olim spero.

Chr. Tunc redeas, at unnc malè pereas.

^a Hecate cœnã, sordidũ ac frugalẽ veteres dicebant, quod apud inferos tenuissimo victu, viliissimoq; cibo uiuatur, malua herba, & trigla pisce Nouilunio diuites Hecate in trinio vesperi cœnam instruebãt, quã pauperes diripiebãt noctu, spargentes Hecatem cibos deuorasse.

^b Haud. Hyperbole puerbialis rei cuiuspiam impossibilis.

^c Pauson pictor fuit, q a comico propter egestatem perstringitur.

^d Cyphon vinculum ligneũ est, quo rei in carcere stringuntur. Sunt qui medici propriũ nomẽ esse contendãt. Alij precipitium quoddam.

ARISTOPHANIS

Phrasis attica, pro de-
flere totum corpus, &
teipsam.

Mihi nam est satius locupletem esse,
Sinere & te flere caput longum.
Blep. Nunc ego factus ditior (ita me
Bene amet summus Iuppiter) una
Cum gnatis, & coniuge dulci
E balneo præpinguis rediens
Lotus, uolo conuiuariet, &
Opificibus, ac

Oppede, prouerbiali-
ter, pro contemnere, &
reclamare.

Paupertati oppedere tristi.
Chr. Istæc abiit nunc perditæ iamq; hunc ambo nos,
Ego tuq; simul quàm ocysimè statim Deum
Hinc collocatum in Aesculapij manu
Ducamus. Ble. Atqui nil moremur, ne quis hic
Interueniens rursus impediatur nos strennuè
Operæ pretij quid factitare. Chr. Heus heus puer,
Oportet efferre ocysus Carion foras
Te stragulas, ipsamq; ducere Plutum, ut est
Moris, reliquaq; quæ intus apparatus sunt.

CHORI.

a Erant Athenis The-
sea festa in Thesei ho-
norem instituta, in qui-
bus populo cõiunia da-
bantur: vescebatur autè
in Theseis tantù farina,
vt dicit interpret. Vnde
illa, nihil ad farinas.

οὐδ' ἐν πλοῦτος τὰ ἄλλα
φίτροι: & homines eius
dem farinæ.

b Receptit ἐξωμμά
τῶτα. Iuste ambigua
voce, quæ signat exocu-
latum esse, & oculis do-
natum.

Car. Heus uos uiri senes modicis farinulis
Multum diuq; pasti in ipsis a Theseis,
Vt nunc beati, simul ut foeliciter
Agitis, reliquiq; moribus qui sunt probis,
Cho. Heus optime tuum ipsius amicorum, quid est
Videris enim mihi nuntius præsens boni
Cuiuspiam optatissimus.

Car. Hero meo foeliciter, ut quàm maximè,
Nil non cadit, uerum magis Pluto deo.

Nam qui fuit cæcus, b recepit scilicet
Visum Aesculapij beneficio Dei.
Pupillulisq; clarus est, nactus bonum
Atq; medicum benignum eum, satum Apolline.

Cho. Mihi gaudium narras, mihi clamorem refers.

Car. Gaudere licet, uolentibus uolentibus.

Cho. Proin

Cho. Proin beatum sobole, tum mortalibus
 Illustre decus uehemus^a Aesculapium.

Vx. Quis clamor hic nam est? an boni quid quispiam
 Mihi nuntiabit? illud enim desidero
 Intus sedens iamdudum, et hunc ipsum operiens.

Car. Propere propere fer uinum hera, ut bibas: facis
 Enim admodum id libens: cumulatè nam adfero
 Omnia tibi bona. Vx. Vbi illa sunt? Car. Statim audies.
 Isthaec ubi narrauero.

Vx. Absolue igitur, sinemq; fac, quidnam fiet.

Car. Ausculta igitur, totum ut tibi negotium
^bA pedibus usq; ego ad caput planè explicem.

Vx. Non in meum ecastor caput. Car. An non haec bona
 Nunc quae obtigerunt? Vx. Nò illa negotia, inquam ego.

Car. Statim inde iam ad ipsius Dei peruenimus
 Aedem, mirum miserrimum ipsum tunc quidem,
 At nunc beatum uerò ut alium neminem,

Adducimus pariter. ^ceum primum ad mare
 Duximus, et inde lauimus. Vx. Vtiq; per Iouem

Foelix erat uir illè senex cum frigido
 Mari lauaretur. Car. Sub haec in delubrum

Concedimus Dei: simulatq; ^dcrustulis
 Molisq; in ara sacrificatum est, thuraq; et

Placentulae Vulcanijs adusta sunt
 Flammis (ut erat par) illico inclinauimus

In lectulum Plutum, prius strato herbido
 Ex stragulis folijsq; parato mollibus.

Vx. Præterea erant ne alij auxilio egentes Dei?
 Car. Vnus ^eNeocles qui ipse est cæcus quoq;

Furto qui oculos quoslibet praeuerteret
 Tamen: tum alij multi, uarijs languoribus

Qui tunc miserrimè cruciabantur quoq;
 Postquam lucernam extinxit, et nobis simul

Denuitauit dormiendum esse hic Dei
 Aediturus,

^a Aesculapio liberi sue-
 cre multi. Podalirius,
 Machaon, Iaso, Panacea,
 Hygia. vel $\epsilon\upsilon\pi\alpha\tau\delta\alpha$.
 elegantè prolem Apol-
 linis.

^b A capite usq; ad calcè.
 parcemia, cū totius rei
 summā volumus signi-
 ficare. Home. ita dixit, a
 capite ad pedes: & Hor.
 a vertice ad talos imos.

^c Priscis mos erat illic
 lauare pollutos, id quod
 & Cicero alicubi testa-
 tur, mari ea, quæ violata
 sunt, expiari putari.

^d Crustula $\pi\acute{o}\tau\alpha\upsilon\alpha$,
 species, $\pi\epsilon\sigma\delta\acute{\iota}\mu\alpha\tau\alpha$ ge-
 nus sacrificij: quæ ante
 sacrificium fiebant $\pi\epsilon\sigma\delta\acute{\iota}\mu\alpha\tau\alpha$
 dicebantur, ut
 Iulianus: aut primitiæ
 quæuis, ut siligo, plac-
 tula, moig, ex ordeo sa-
 le consperso, quæ & fru-
 ges salsa a poeta dicun-
 tur.

^e Hic rhetor erat Neo-
 clides, & Iycophâta, qui
 technis & consutiis do-
 lis omnia publice præ-
 dabatur.

ARISTOPHANIS

Aedituus, in quiens, tumultum si quis aut
 Strepitum in tenebris senserit, sileat. sub hac
 Omnes placide quieti ita ordine ponimur.
 Porro autem ego indormire non quibam. hic enim
 Medicè à capite uetula siligine sita
 Pultis uehementer me olla iacentem perculit
 In quam cupiebam irrepere foeliciter. ego
 Sub hac uideo Dei sacerdotem è sacra
 Mensa placentas diripere, atq; caricas.
 Aras deinde omneis sacratas ordine
 Lustrat, placentæ quod reliquum hic offenderet,
 In saccum id omne conijcit purissimum.
 Ego ratus inesse sanctitatem plurimam
 Rei, in farine ollam meditor conscendere.
 Vx. Miserum uirum, ueritusne deum fueras bonum?
 Car. Ita me Dij bene ament, etiam, ne scilicet
 Is me occuparet in ollam eundo, & fertum item
 Qui tum gerebat. (id sacrificus me modo
 Premonuerat) interea uetula annis obsita
 Vbi strepitum sensit meum, subito manum
 Protendit. ego ibi exhibilans grauissime
 Tanquam ^b Parias anguis, illam mordicus
 Corripio. porro anicula protinus manum
 Retraxit, & inuoluit eam silentio,
 Pedens metu nimis grauiter fele acrius.
 Multum farine iam uoraueram, simul
 Vbi refertus fui onustus desij.
 Vx. Proin Deus uos nondum adierat? Car. Neutiquam.
 Post hæc ego ibi tum ridiculi egi quidpiam.
 Nam cum ille iam prodiret, edidi grauem
 Ventris crepitum: ^c nam inflatus erat uenter mihi
 Et tumuerat. Vx. Statim te ob id forsan fuit
 Abominatus pessime. Car. Men? neutiquam.
 Sed me insequens pariter ^d Iaso, nescio

a Prote. in ollâ, ne quis eam surriperet.

b Parias, serpens est, dictus ab attollendis genis. Aiunt eum non morderet aut si mordeat, non dolere morsum. Frequentes sunt in Alexandria.

c Propter pulstè & farinam, quæ si apte natura ventris inflationes gignunt.

d Has Aesculapij filias

*Que, erubuit: at uerò Panacea optima
 Se auertit, & nares simul obstruxit suas.
 Non hercle^a pedothus. Vx. Quid ille autem obsecròt
 Car. Nihil ille per Iouem, nihil curauit id.
 Vx. Mihi hercle agrestem prædicas planè Deum.
 Car. Non, imò uerdinorum, ita me bene amet Deus.
 Vx. Hau miser. Car. Ego interea metu perterritus
 Testus latui, porrò ille sub isthæc ordine
 Circumbat in orbem perspiciens morbos quidem
 Omnes. puer lapideum ei mortarium
 Apposuit, atq; cochlear, tum & arculam.
 Vx. Num lapideam? Car. Nò per Iouem isthanc arculam.
 Vx. Quo tu modo uidere poteras pestimè
 Perdite, fuisse te qui ibi testum prædicas?
 Car. Per hanc lacernam: habebat enim foramina
 Non pauca per Iouem, Neoclide pharmacum
 Primum aggreditur interere maceratum in acro
 Emplastrum, etiam additis capitibus^b Tenium
 Simul alliorum tribus, & in mortario
 Simul ista contudit, coagulo insuper
 Et mastiche admista. hæc aceto^c sphettio
 Acri rigauit, & cataplasmate palpebris
 Illeuit inuersis, dolerent ut magis.
 Porrò ille clarum inclamitans magno impetu
 Et uociferans fecit fugam trepidissimè
 Atqui deus autem suauiter ridens ait
 Isthic sedeto benè illitus cataplasmate,
 Ut peierantem concione te arceam.
 Vx. Ut ciuitatis est amans, atq; sapiens
 Deus hic. Car. Sub hæc Pluto asidebat, & caput
 Eius leuiter primum tetigit, & blandulè.
 Sudario deinde mundo palpebris
 Saniem, atq; tetrum absternit unà sanguinem.
 Porrò Panacea eius caput cooperuit.*

esse tradunt, nominibus
a re medica fictis.

^a Pedothus, prouerbij
speciem habet, de eo cui
sua placent uitia.

^b Alliorum Teniorū,
allia dicit in Teno, vna
Cycladū nata. Scorpij &
formidabiles serpentes
ibi inueniri dicuntur, qui
bus alliu in primis infe-
stum est, & cepa, & ser-
pillum: quanquam uni-
uerso generi.

^c Sphettio. apud Sphet-
tios acerrimū fuit ace-
tum, & mordacissimū.
Mastiche, lachryma est
arboris Lentisci.

ARISTOPHANIS

Textitq; purpura, faciem totam simul.
 Post hæc Deus ipse sibilauit leniter.
 Hinc duo dracones è sacra æde maximi,
 Sese extulere. Vx. Dij boni quid audio.
 Car. Allapsi oculos silentio hi sub purpuram
 Et palpebras lingere uidebantur mihi.
 Ibi Plutus oculis se receptis erigit
 Hera, ^a prius quam tu cotylas biberes decens.
 Ego gaudio perfusus extemplo manus
 Complosi, & excitavi herum statim mecum.
 Atq; è medio sese Deus abstulit illico,
 Et ambo serpentes eò unde uenerant,
 In delubrum. qui ei adfuerunt proximi,
 Quo existimas Plutum osculabantur modo?
 Noctem uigilabant totam eam, donec dies
 Luceferet iam clarior. atqui ego interim
 Laudare Deum, quibus potui modis, citò
 Quod Pluto oculos tam reddidisset, magis
 Ipsum ac Neoclidem quàm antea cæcum quidem.
 Vx. O summe Deus quanta est tibi hæc potentia?
 At dicito mihi, Plutus ubi est nunc obsecrò?
 Car. Venit. sed ò quanta erat hominum wis circa eum,
 Et turba quàm frequens. prius qui iusti erant,
 Vitamq; frugalem qui agebant duriter,
 Congratulabantur, salutabantq; eum
 Exosculantes obuijs amplexibus.
 Contrà, quibus prius fuerat res splendida, &
 Benè structa domi diuitibus, & qui uixerant
 Iuste parum, supercilia contrahere, tuum
 Vultu esse tristiore, & fronte tetrica.
 Illi coronati sequebantur, iocis,
 Risu, salibus bene ominantes: & senum
 Sandalia concinnis sonabant greßibus.
 Eia agite, simul pari studio saltate nunc,

a Notat mulieres te-
 mulentas. dixisset prius
 quam verbunt, aut ora-
 tionem absolueres, aut
 verbo citius.

Ducite

Ducite choreas, tripudiate: intrantibus

Nobis enim denunciabit nemo iam,

Farina quod nulla fiet in panario.

Vx. Ita me amet Hecate, cupio te, qui nunties

Isthec mihi leta, fascibus Cerealibus

Nimum coronare. Car. Nihil amabo iam amplius

Cursctere. sed quam, Dij boni, nos hi uiri

Sunt consecuti, nec foribus absunt procul.

Vx. Agè intrò concedam, ut ^a catachysmata proferam

Ceu nuper emptis prompta oculis. Car. At ego uolo

Illis properè hinc occurrere.

§ SECTIVNCVLA CHORI.

Plu. Et adoro quidem primum omniū solem hunc, dein

Solum uenerandæ Palladis inelytum, & bonam

Omnem regionem Cecropis, quæ exceperit

Me. dispudet miserum mearum me ipsius

Demum calamitatum: latuit nam me hætenus

Quibus uiris conuixerim, atq; qualibus,

Dignosq; conuictu meo potissimum

Defugerim inscius omnium infœlix miser.

Quare uelut illa, ita hæc faciebam pessimè.

At nunc uicissim his omnibus pulcherrimè

Deinceps ego inuersis, coarguam omnibus

Bonis uiris, quod haud uolens feci malis

Tunc copiam mei. Chr. In malam hinc rem procul abi,

Facefito ad cornos. quàm odiosi amiculè

Sunt, & graues, qui tum uidentur, statim ubi

Quis caperit foeliciter agere, & benè.

Stimulant, sodicant, franguntq; densi tibias,

Præ se ferentes quisq; beneuolentiam

Quandam, quis autem haud allocutus me fuit?

Quis non salutauit? senum quanta in foro

Me turba corona cinxit? Vx. O charissime

Mihi uirorum, tuq; item & tu, nomine

a Catachysmata erant, quæ in caput nuper empti serui fundebatur, eū heri domum primū ingrederetur. Ducebāt eū in focum, ibiq; componebāt ad sedendū. Inde in sedētis caput fundebant caricas, palmæ fructus, & panes, qui collyba dicuntur, aliæq; id genus tragemata. Nouæ nuptæ missilia spargebantur,

ARISTOPHANIS

Vno pariter saluete. agite catachysmata hæc
Parata fundo (mos uelut tenet) tuum
In hoc caput. Plu. Minimè. nam oculis ubi uidens
Fuerim domum ingressus, nihil decet foras
Efferre, sed inferre potius.

Vx. Ergo ista non, queso, accipies catachysmata?

a Apud focū faciebant
catachysmata. Porro La
ri sacrificare, quadrat in
sordidos.

b Cari. id est, risus ho
minum.

c Fuit autē hic Xenicus
pauper, & a comico per
stringitur, q; oblonia fo
litus esset diripere. Qui
dā eum exercitus ducē
fuisse aiunt.

d Antiquis religiosum
erat nihil domo efferre
ex his, quæ Lari sacrifica
bantur. Vnde parcemia,
Lari sacrificare, in sordi
dos, aut edaces, cōuiuas,
qui nihil de appositis
eibus mitterent amicis.

e Aceruus b. de cumu
latis opibus.

a Stater, pōdus est qua
tuor drachmarū: & cū
de argento vsurpatur,
nummū tetradrachmū
signat. Valer quatuor
drachmis, hoc est, dimi
dio aurei Renani, vt di
drachma, quarta aurei
parte.

Plu.^a Apud focum intus, mos ut est, uernaculus.

Deinde onus fugere poterimus nos graue.

Decorum etenim parum est magistro,^b caricas

Objicere spectatoribus, & bellaria,

Atq; hinc mouere istis cachinnum turpiter.

Vx. Bellè admodum tu prædicas. ut^c Xenicus hic

Surrexit, auidè ut caricas rapturus has.

CHORI.

Car. O quàm est populares dulce, beatè uiuere.

Atq; adeo^d nihil efferre domo: e bonorum enim

Aceruus adest, præsensq; nobis in domum

Qui neminem unquam iniuria pulsauimus,

Venit. adeo pulchrum affatim est ditoscere.

Etenim arca panaria referta est undiq;

Albis farinis, amphoræ uini nigri

Plenæ, & rubelli stant odoris optimi.

Vasa omnia deniq; plena sunt puti, ac boni

Argenti, & auri, id quod subit mirarier.

Oleo puteus scatet: tum & omnes lecythi

Suffarcinatæ unguento, & altum caricis

Plenum est tabulatum, ipsumq; adeo cænaculum:

Omnia item acetaria uidere est uascula,

Et ollulas, ollasq; factas æneas.

Et putridas piscarias lances quoq;

Argentæ cernas: Laterna eburnea

Repente facta est, tum^a stateribus

Nos aureis colludimus serui, neq;

Lapillulis nunc amplius nos podices

Abstergimus, sed^b allijs quotidie
 Præ delicijs meris. herus nunc^c immolat
 Intus bouem, suem, hircum, arietemq; optimum
 Sertis coronatus, forasq; me expulit
 Fumus: nec enim intus permanere diutius
 Potui, ita mordebat meas is palpebras.
 Iust. Puer heus, sequere me, ut eamus ad Deū. Car. Eia age.
 Quis est hic, qui præcipitat huc gressus suos?
 Iust. Olim uir infœlix nimis, nunc lautior
 Et sorte fortunatior. Car. Sanè palàm
 Bonoriam aliquis esse mihi uideris. Iust. Maximè.
 Car. Cuius rei egens? Iust. Adeo Deum (magnorum is est
 Vnus bonorum caussa enim mihi) substantiam
 A patre relictam luculentam sat mihi,
 Insumpsi in amicos indigos, id utile
 Esse arbitrans in uita. Car. Opes te forsitan
 Ob id citò destituere. Iust. Etiam. Car. Ergo postea
 Factus miser es? Iust. Etiam: putabam enim mihi
 Solidos amicos, tum integros me habiturum eos,
 De quois meritus fueram benè, si forem indigus
 Aliquando. at hi post facti alieni, ne quidem
 Versis capitibus, respicere uisi amplius
 Me. Car. Intellico, ut te riserint etiam insuper.
 Iust. Vtiq; inopia, & squalor malè supellectilis
 Me perdidit. Car. At nò iam. Iust. Meritò ob id ad Deum
 Accedo nunc supplex, adoratum præfens eum.
 Car. Quidnam Lacerna per deos hæc uult sibi
 Attrita, quam fert hic puer tecum? cedo.
 Iust. Hanc dedicaturus uenio isti huc Deo.
 Car. Num in hac igitur magnis (cedo) initiatus es
 Sacris? Iust. Minimè ego gentium.
 Sed in hac miser annos tredecim usq; frigore
 Rigui. Car. Quid hi autè calcei? Iust. Mecum hi simul
 Quondam cohybernare solent. Car. Numuã hos quoq;

Vt dedi.

B Allijs, ridicule hoc dixit, pro panno duriore, accommodo defricâdis corporibus in balneis. Vescébatur enim allijs: sed quia nunc ditiores erant facti, contēnebant veterem victum.

c Bouem immolare. de eo, q magnos sumptus facit. Hinc *hōu dōcia*, p magnifico apparatu.

Allusit ad legē Eleu-
 stiorum. Moris erat, in
 qbus tunicis aliquis ini-
 tiatus fuisset, easdem in
 alicuius dei templo de-
 dicare. Duo mysteria
 quotannis peragebatur

ARISTOPHANIS

angebatur se esse mercato-
rem, quod negotiatores
ad bellū exire nō cogē-
rentur, quod ab illis cō-
meatus vrbi prospicere-
tur, quare expediebat
eos in vrbe manere.

a Lari dicebantur gar-
ruli, & vecordes, & qui
cuiuslibet rei cupidita-
te capti dicebātur. A na-
tura auis lari, quā spu-
mam maris mirum in
modū delectare tradūt.
Quo autem pacto capi-
tur, annotauit interpres
& Eras. in Chili.

b Placet loquitur de iis
qui alienæ liti se vitro
opponūt, & causas pro
alijs suscipiunt.

e Oviculæ vitā vinere,
pro lauram & delicatā,
quietamq̃, & ouiu mo-
res iuerūt in prouerbiū,
de stolidis ac stupidis.

d Batti Sil. rarū & no-
uū honorem prouer-
bialiter, a Batto condi-
tore Cyrenes: cui cum
Afri summum honore
habere vellet, Silphiū
herbā apud eos pulcher-
ritimam donauerunt.

Privatūq̃. Iust. Tun' ? quam artē didicisti? Sy. Quā uolo.
Iust. Quinam potes tandem bonus esse fur. trifurē
Cū nil horum tua referat, insuper palām
Oidio omnium obnoxius etiam sis. Sy. Nil meam
Patriam meam refert bene demererier,

O Ceyphē^a Lare pro uiribus? Iust. Mererice
Proinde bene, est curare aliena scilicet
Te curiosius, nihil ad te que attinent?
Sy. At ferre opem urbis legibus iacentibus,
Pacto nec ullo unquam, ut hinc quisquam deuiet,
Committere. Iust. Sed hic ciuitas hos iudices
Constituit, omni qui gerant rempublicam

Studio. Sy. Reos quis aget? Iust. Cui id tandem^b placet.
Sy. Proinde ego sum ille, cur meum est negotia
Rei curare publicæ. Iust. Ergo per Iouem.
Tutorem habet, minimē bonumq̃; uindicem.
Malisne uitam agere quietus in otio?

Sy. Vitam mihi ouicula suauem prædicas,
Si non aliquod uitæ studium ac negotium
Sit. Iust. Neq̃; tuam mutaueris sententiam?
Sy. Non si obuia manu mihi donaueris
Ipsūq̃; Plutum, ipsūq̃; d Batti Silphium.

Iust. Pone ocys hic nunc palliū. Car. Heus tibi loquitur.
Iust. Dein exuere. Car. Tibi ista dicit omnia.
Sy. Me qui uolet uestrum propius huc prodeat.
Car. Ille ipse ego sum. Sy. Hei misero mihi, luci exuor.
Car. Aliena qui cures, edere ne te putas

Debere? Sy. Viden' quid agis? ohe contestor hæc.
Car. Quem adduxeras testē, fugit hinc. Sy. Præhedor hic
Miser, hei mihi, solus. Car. Clamitas nūc? Sy. Rursus hec
Misero mihi. Car. Redde pallium istud, ut induam
Hoc sycophantam. Iust. Non, sacrum est hoc Pluto enim
Dudum. Car. Sed ubi est iustius ea dedicanda, quam
Huic hominis pesti improbi lacernula hæc?

PLUTVS.

Ornare enim Plutum ipsum honestis uestibus
Decet, cedò, quorsum hos, & in quem, calceos
Vsum geris? Car. Quorsum? nisi ut mox illico
Fronti, ut^a oleastro hos ad suam huius fortiter.
Sy. A beo, parem nam sentio me ne utquam
Vobis, sodalem si fuero mihi quempiam
Nactus, faciam hodie, ut Deus^b ficulnus hic
Quamuis potens, ac fortis, hercle det mihi
Poenas, quod unus Democratiam palam
Subuertat, ac neq; concioni ciuium,
Neq; audiens dicto est^c senatui uspiam.
Iust. Iam nunc, quoniam hinc abiens habes panopliam
Meam, ocys hinc in balneum procurrito,
Eiq; loco profectus ad focum sede, &
Calfacito te: nam ego quoq; habui olim hanc quandoq;
Stationem. Car. At hunc certè quatiet foras ibi
Arreptum in altum balneator testibus.
Nam simul eum aspexerit, adeò quod pessimi
Sit commatis, agnosceat facile, nos intrò iam
Eamus, ut Deum ipsum adores tu quoq;.

CHORI.

Anus. Heus uos amici! senes, peruenimus
Extra iocum ferè huius ad ades Dei noui?
An prorsus à uia hinc^d aberrauimus? Cho. Scias
Iam te ad fores uenisse adolescentula, rogas
Nè id commodè, atq; in tempore. An. Dic age nunc mihi,
Eo quem euocabo horum foras domesticum?
Chr. Sine, namq; ego ipse exeo, prius dicas mihi
Oportet, huc cur prodieris tu maxime.
An. Graui atq; iniqua mihi modò, amicissime, per hunc
Obiecta sunt, Plutum. nam ab eo, quo coeperit
Videre, non uisa expetenda hæc amplius
Mihi uita fuit. Chr. Quid? sycophantia tun' quoq; es
Inter mulieres? An. Non, ita Deus benè me amet.

a In sacris enim oleas-
tris, & alijs arboribus
solebant donaria affige-
re. Mos item erat agri-
colis arboribus caluari-
as, & membra affigere
inuidiæ auertendę gra-
tia, ne auerteret. Ad hæc
uenatores confueuerat
de captis fetis, aut caput
aut pedè palo arboris ali-
cuius in eadè sylua sus-
figere in honorè Dianę.

b Ficul. propter signi
fragilitatem, quodq; ad
omnia sit inutile, in p-
uerbiũ. Vir ficulnus mol-
les, ficulnum præsidij,
inutile.

c Senat. Nã quæ sena-
tui placebant, ea ad po-
pulũ referrebantur. Rur-
sum quæ a populo decer-
nebantur, a senatu rata
habebantur.

d Tota errare uia, in e-
os qui uehementer ab-
errant, metaphora dicta
est a uiaoribus, qui nõ-
nunquam a recta uia er-
rare solent.

Gra. & βίωτος βίωσ

ARISTOPHANIS

E tribubus constituebant suos iudices Athenienses. secundū literas, vsq; ad K. Decem erant stationes. Prima tribus signum A. habebat. Secunda. B. atq; ita reliquæ ordine, vsq; ad K. Itaq; cum decē essent tribus, totidem iudices scribebantur. Qui forte A. natus esset, primus iudicabat. consimili ratione reliquæ. Itaq; in litera nū fors tua exiit? Vel forte literam sortita nō bibisti. Iocatur in sexū, & ætatem, quæ natura bibacior est. Sed & senes iudicabant, quare dixit, sed non sortita bibisti in litera,

Chr. Neq; literam sortita bibisti? An. Etiam insuper

Scommata iacis? misera pereo amore, & male

Tentigine uror. Chr. Proin mihi ocyus expedis,

Tentiginem quam predicas? An. Audi. fuit

Quidam mihi adolescens amastus, is quidem

Pauper, tamen pulcher, uenustaq; & bona

Forma, ac probus. tum si indigus cuiuspiam,

Eiusue forem, eleganter omnia, & bene

Faciebat is mihi. uicissim ego omnia hæc

Illi lubens, & suppeditabam largiter.

Chr. Quid porro erat, quod maxime subin tui

Egebat? An. Admodum rogabat paucula,

Sed interim dici haud potest quantopere

Is me uerebatur. petebat me drachmas

Argenti enim uiginti in hirtum pallium:

In calceo, octo sub hæc: sororibus

Pallam tenuem, matri tunicam mercarier.

Modiosq; tritici rogabat quattuor.

Chr. Haud multa sunt isthæc per Apollinem quidem,

Quæ predicas: sed hinc liquet sanè palam,

Te reueritum. An. Nec ista tamen se petere ait

A me coitus libidinisue gratis,

Sed tantum amoris. ut tunicam gerens meam

Esset memor semper mei. Chr. Memoras mihi

Te efficitim amanti hominē. An. At scelus nunc nō habet

Mentem ille eandem, ast degenerauit, totus &

Longè est alio à me animo: cum ei placentulam

Hanc misitarem, aliaq; in hac bellaria

Lance, & subindicarem ad eum sub uesteram

Me uelle uenire. Chr. Quid, obsecro, fare, fecit is?

An. Nobis remisit hanc placentulam, simul

Ne ad se redirem unquam uoluit in posterum.

Atq; insuper isthæc addidit ille pestilens,

Quondam fuisse strennuos Milesios.

a Prouerbiū quadrat in eos, qui a pristina fortuna ceciderunt, aut a moribus maiorū degenerarūt. Deniq; in omnes, q; e luculenta fortuna deteriores facti sunt.

Chr. I liquet profectò hinc moribus minimè improbis

Fuisse eum: atq; ^a diuitem factum amplius

Non lente delectarier, postquam antea

Auidè uorasset per famem ipse quelibet.

An. Atqui antea ipse, per deos, quotidie

Hæas frequentabat fores. Chr. Vt quidpiam

Efferreret inde scilicet. An. Non per Iouem,

Verum ut meam audiret loquentis uocem. Chr. At ut

Abs te acciperet aliquid. An. Ita me bene anxet Deus,

Me quando fortè tristiore cerneret,

Me blandiusculè ^b Nitarium & Bation

Suum uocabat illicò. Chr. Abs te calceos

Forfan petebat interim. An. Mysterijs

Magnis Cereris ^c plaustro insidentem aspexerat

Me quispiam, ob id misera ab eo totum diem

Cadebat: usq; adeò adolescens hic erat

Zelotypus. Chr. Et solus (uelut apparet) cibum

Libens capiebat. An. Atq; habere me manus

Perelegantes prædicabat seriò.

Chr. Cum porrigerent uiginti ei, tum maximè,

Drachmas. An. Redolere meum subin corpusculum

Suauiter aiebat. Chr. Quoties infunderes

^d Thasion ei, meritò ille per Iouem. An. Deim

Mihi quàm uenusti oculi, atq; molliculi forent.

Chr. Narras hominem dextram, uetula qui nouerat

Scitè ^e capriffantis uorare uatica.

An. Heus uir bone, hæc minimè benè facit Deus,

Qui pollicetur ferre opem tolerantibus

Iniuria semper. Chr. Quid ergo postulas,

Tibi ut faciat, loquere, & dabit effectum illico.

An. Aequum est, eum ut cogat, cui à me olim fuit

Bene, beneficiua illum ipsum mihi rependere.

Aut prorsus est æquum boni ne tantulum

Debere habere. Chr. Ergo ille debitum tibi

^a Diui. fa. de eo, qui ad lauiorem fortunã euectus fastidit ea, quæ prius inops boni consulebat. Lens enim pauperũ cibis est, & tenuũ hominũ.

^b Nitari, diminutiuũ sunt uocabula blanditium mulieribus, quasi dicat, passercule, seu pullula. Symmachus tradit, Nitariũ & Battũ in molliciem torqueri solere. Sed & pumulas mulierculas, Batylas uocatas fuisse. Est & plætæ genus Batyle. Et Theopompus quædam comediam, Batyle dicta fuit.

^c Plaust. mulieres Athenienses ad magna Eleusinia mysteria plaustis uehebatur: & inter uias locos, & sales in se mutuo iactabant.

^d Thassium infundis, quoties uinũ non aqua, sed efficaciori uino diluitur. Thassia uina olim inter laudatissima fuisse numerata constat. Est autè Thassus insula circa Thraciam.

^e Capriff. Anus hircifans, de anni intèpestiua libidine adhuc prurièti.

ARISTOPHANIS

Soluebat olim singulis puto noctibus.

An. Addebat & illud interim, dum uiuerem
Nunquam relicturum quidem me in posterum.

Chr. Recte quidem ille, uiuere te nunc non putat.

An. Ah ò senex charissime, præ dolore ob id
Nimio misera contabui. Chr. Minimè, ut mihi
Videris, at computruisti factide.

a. Per annulum mediū
traharis oportet, in eſi,
qui gracili uehementer
ſit corpore: ſiue accidat
id nimia macie, ſiue na-
tura vitio.

An. ^a Imò per annulum medium me traxeris.

Chr. Si circum cribrum fuerit is annulus.

An. Atqui hunc aduenerem aduenire huc conſpicio,
Dudum reum quem ago, & ire aliquò ad conuiuium
Viſus mihi commeſſatum. Chr. Ita apparet, gerit
Secum corollam, unà & faculã inſolentior.

Ado. Saluto uos. An. Quid ait? Ado. Vetus amica ſubito

Per cœlum, ut es iucana nimis effecta. An. Miſeram
Me, ſiccine laceſſier ab hoc iniurijs?

Chr. Apparet haud longo admodum te tempore
Viſiſſe. An. Quàm quaſo, miſer, dudum? qui heri

Adhuc etiam apud me fuerit? Chr. Proin quidpiam
Huic accidit multo ſecus quàm cæteris.

b. Ebrj parum bene vi-
dent, iocatur, quod ado-
leſcens potuerit canos
aniculæ diiudicare.

Nam (uti uidetur) ^b potus acutiſſe uidet.

An. Minimè, ſed eſt intemperantiſſe indole

Suapte. Ado. Neptune equoree, dijq; omnes ſenes,
Huius facies annus quot eſt rugis nimis
Deformibus arata ſenio.

c. Interiectio cõſterna-
tæ repente, cum adole-
ſcens illi facem admo-
ueret.

An. ^c Ah ah.

Noli mihi admouere facem amabò. Chr. Bene

Hæc prædicat: nam ſi una uel ſcintillula

Corripiat eam leuiuſcule, ſuccenderit

Vt ramum oleaginum ueterem ſacillimè.

Ado. Vin' nunc aliquando ludere mecum ſemel?

An. Vbi miſer? Ado. Hic, nuctibus. An. precor, dic quo
modos

Dicere debuiffet, quot
habet nuceſ, ſed quia ^a

Ado. Dentes quot habes, cloquere? Chr. Faxo ipſe ut ſciã:

Fortaſſe

Fortasse tres aut quattuor. Ado. Perfoluio,
 Vnus molaris est ei solum. An. Miser,
 Videre mihi sanus parum, qui balneum
 Me hic efficis inter tot viros. Ado. Nos inueris
 Forsan magis, modò quispiam, si te^a abluat.
 Chr. Minimè: gerit se fraudulenter pessima,
 Et artibus^b cauponicis, quod si abluas
 Meretricium hunc fucum, uideas planè nihil,
 Nisi uultum aratum incisionibus. An. Senex
 Vir cum sis silicernium, uideris haud
 Ecastor esse sanus. Ado. Hic te forsitan
 Tentat, papillas cum tuas has bellulas
 Contrectat, id clam me facere se existimat.
 An. Non per Venerem, sceleste, quidè ille meas. Chr. Ego
 Verò minimè, prorsus nisi insanus ssem.
 Sed heus tu adolescens, hanc puellam odisse te
 Nunquam sinam. Ado. Imò perditè hanc deamo quidem.
 Chr. Atq; interim te grauitè accusat. Ado. Reum
 De crimine quo me agit? Chr. Superbum prædicat
 Te, & improbum, atq; dicere,
 Olim fuere strennui Malesij.
 Ado. Hanc propter, haud tecum ego equidè pugnauero.
 Chr. Qui dum? Ado. Tuam etàtè hanc reueritus, id neq;
 Commisero alteri facere. ito iam, atq; tu
 Letus puellam hanc ducito. Chr. Noui tuum
 Consilium, ut amplius cum ea conuiuere
 Nolis. An. Quis autem ille est, id hic qui postea
 Commiserit? Ado. Non differuero iam amplius
 Cum isthac, subagitata^c innumeròs annos, item &
 Ter mille. Chr. Tamen uinum simul haud grauatùs es
 Bibere, est eidem^d sex bibenda etiam tibi.
 Ado. Sed sex nimis licitùs est, nimisq; putrida.
 Chr. Proin^e trygæpus omnibus his medebitur.
 Ado. Sed ingredi nunc nam Deo has corollulas

nui loquitur, in eâ iacit
 cõuitiù. Ludus iste erat
 huiusmodi. Nuces ali-
 quis capiebat manu in
 pugnũ cõtracta. Qua p-
 tenfã rogabat alterũ, cõ
 quo certamè erat, quot?
 Hic si cõiectura nume-
 rum assequeretur, obtri-
 nebat nuces illas: sin fal-
 leret, persoluere cogeba-
 tur toridè, quot in ma-
 nu alterius percontatus
 deprehendisset.

a Abluat, interpret ad-
 monet, lotionè cõuitio-
 sam fuisse, & Pollux,
 ω λὺσις viurpauit, p
 conuitiari.

b Caup. id est, fraudu-
 lentis. Nã caupones vi-
 na sua corrumpere & a-
 dulterare solèt, & vestes
 suas delibuerè,

c Annos. a vitis innum-
 meris vult dicere.

d Fecè bibat oportet, q
 vinum bibit, qui frætus
 sit optimis, idem debet
 etiã deteriora boni cõ-
 sulere. De anu dicitur,
 què vernans quondã æ-
 tate, nũc a iuvene fasti-
 ditur.

e Trygæpus, vimineũ
 vas est, subiectũ ori tor-
 cularis, p quod colatur
 mustum seculentũ. sub-
 est sensus obscenus.

ARISTOPHANIS

Quas porto, dicare uolo. An. Atq; ego illi aliquid uolo
Nūc dicere. Ado. Intrō ego nō eo. Chr. Animo esto bono,
Neq; metuas: nam uim faciet nullam tibi.

Ado. Dicis probè admodum: satis enim iam diu
ὑπεπίτρω, ἡσέλ. Isthunc arauī fundum. An. Abi prae, subsequor
γρῶν, ποτε φίλου, Ponè. Chr. O supr. eme Iuppiter, ut hæc fortiter
ἐπίνοῶν, σὺν ἄλλοις, Anus, uelut ostreum, hæret adolescentulo.

inquit interpres: hoc est
libidinatus fui, perulā-
ter egi, osculatus fui,
mouit, coiuui. & c.

CHORI.

Car. Quis est ohe, qui ianuam hanc pultat? quid hos
Erat rei? nemo uidetur: attamen
Hoc ostium aliōqui solitum stridere nunc
sonat. Mer. Heus Cariō, mane tibi inquā. Car. Eho mibi
Dic, has fores tuā pulstabas trepide ita?
Mer. Non per Iouem, facturus eram tamen, nisi
Me ipse prior celer occupasses: ocyus
Huc quod potes foras herum tuum euoca:
Dein coniugem cum liberis, famulos sub hæc,
Tum autem canem, tandem teipsum, atq; hinc suem.
Car. Eho, rei quid est? Mer. Rogas? heus rustice
Vos Iuppiter omneis uult in eadem lance nunc
Mistos simul in barathrum dare præcipites modō.

Lingua seorsum inci-
ditur, parcemia. In sacri-
ficiis lingua execta præ-
conibus dari solebat, a-
lioqui ex victimis lin-
gua debebatur Mercu-
rio, ut tradit Callistra-
tus.

Car. At nuntio horum lingua seorsum caditur.
Sed ista cur nobis meditatatur Iuppiter
Facere? Mer. Facinus quod perpetrastis pessimum.
Nam ex quo iste Plutus cœpit iterum cernere,
Nemo dijs uobis placenta, aut thure, uel
Lauro, litat: nec prorsus offert quidpiam.
Car. Nec per Iouem quisquam faciet posthac sacrum.
Nam nos fuimus uobis parum tum temporis
Curæ. Mer. Reliquos nihil moror magnopere
Deos: at ego malè dispereo, atq; proteror.
Car. Tandem incipis sapere? Mer. Antea mihi nam bona
Mane illico omnia erant probè lautissima
Ab hisce cauponis mulierculis: nuces,

Mella,

Mella, & placenta, & carica, tum & offula
 Ex melle uinoq; admodum suauiter,
 Atq; id genus alia, quæ decet Mercurium edere.
 At nunc ^a pedibus per otium erectis, fame
 Dormio malè confectus. Car. Merito quidem, bona
 Cùm tanta nactus insuper damnum dares.
 Mer. Eheu miserum me, eheu placentam, quæ mihi
^b Quarto solebat pinsier. Car. ^c Desideras
 Hanc, quæ deest, frustra q; uocas. Mer. Eheu mihi,
 Coxas ^d priores uictima, quæ is uescier
 Adsueram. Car. Nunc ^e utribus ad dium pede
 Nudo insilito strennuè. Mer. Calidaq; uiscera,
 Quæ tum uorabam suauiter. Car. Videtur hic ^f dolor
 Tua uiscera inuadere. Mer. Calicem heu, parem pari,
 Quem miscuere tum mihi. Car. Simulatq; eum
 Ebiberis, haud euaseris isthinc quidem
 & Fuga. Mer. Proinde amiculum tuum re quapiam
 Non iuueris? Car. Si quid opus est, quo ferre opem
 Tibi poterò. Mer. Panem mihi si pistum probè,
 Carunculamq; iuenculam ex ijs, quæ intus modò
 Vos immolatis, dederis edendum. Car. ^h Efferre nil
 Prorsus licet hinc. Mer. Atqui quoties tu' uasculum
 Quod furtim hero eriperes, ego feci, ut clam foret
 Id sedulo. Car. Mecum ut caperes partem trifur.
 Panis recens, & adhuc calens cecidit tibi.
 Mer. Tu hunc interim tibi uorabas postea.
 Car. Sed non grauiam ex æquo accipiebas uerbera
 Mecum, ubi in aliquo deprehensus essem crimine.
 Mer. Ne ^l memoriam mihi refrices malorum, ^m Phylam
 Si inuaseris. uerum ut sodalem, te obsecro
 Domesticum me suscipite. Car. Et dijs omnibus
 Tu' hic relictis, manseris? Mer. Quin uestra nam
 Isthec potiora sunt, adeoq; partibus
 Multis. Car. Quid? an transfugere nimirum putas

^a Pedib. porrectis dormire dicuntur, quorū supinitatē, & negligentia significamus.
^b Quarto. hic numerus credebat sacer Mercurio. Singulis enim mēibus quarto quoq; die ponebant Mercurio, q̄ adhuc hodie ab eo seruat nomē. Præter festa, statim dies uniuscuiusq; mensis sacri existimabatur certis dñs Athenis. Neomeniæ, & septimus. Apollini, octauus Theseo.

^c Desid. allusum est ad parcemiam, hylā inlclamaans, de ijs, qui frustra vociferantur: deplorat placetas, quas in sacris edere solebat.

^d Priores. anteriora membra, ut brachia brutorū animalium, dicata erāt Mercuri. Ridet Athe. q̄ ossa Dñs offerrent.

^e Utribus. ἀνολιὰς. Alcolia apud Athe. festa erant, in quibus in medio theatrū super utres inflatos, & uictos nudo pede saltabant, ut delabentes risum excitarēt. Celebrabantur in honorem Bacchi. Verg. Georg. 1. Uictos saliere per utres.

^f Dolor. Ventris statū uult dicere: nam cū in intestinis luctatur venter, dolor nascitur eiusmodi.

^g Fug. malorū finem habere non poteris.

^h Efferre, religiosum erat, ex ijs, quæ lari sacrificabantur, aliquid foras efferre: unde proverbiū in tenaces, lari sacrificare.

ⁱ Vascu. quippe fur Mercurius, & furum deus.

^l Memoria. parcemia monet, malū bene conditū non esse mouendum.

^m Thrasybulus occupat

Phyla, loco munito, triginta tyrannos sustulit. Post ubi arrogatius quidam dixisset, audiuit, ne malorum memineris.

a Celebratur & hæc sententia inter parentelas. Quis terra patria est. Vir bonus & sapiens viderique viuit, felix est.

b Ianitorem. Ἰανίτης φάσιον. Mercurii cognomen est. Ludit amphibolo, Agnæ & verisuræ.

c Ut pul. quadrat in eos qui multa simul proficiuntur, quo uberem questum faciât, aut qui diuersarum sunt partium.

d Libel. ut sint indices, voluit in Atiopago, voluit in alio foro, ne otiantur.

Tibi esse videtur elegans, & admodum

Vrbānum? Mer. ^a Ibi patria est, ubi bene sit tibi.

Car. Quæ in re usui nobis fueris, si maxime

Sis hic apud nos? Mer. Ad fores me ponite

Vel ^b ianitorem. Car. Hic ianitorem? at nil opus

Planè est strophis ad ianuam. Mer. Quin rectius

Negotiatorem. Car. Affatim iam diuites

Facti sumus: quorsum ergo opus est nutrire nos

Reuenditorem Mercurium? Mer. Igitur agam

Fallacijs. Car. Apagè, minime est fallacijs

Posthac opus ullis amplius, sed moribus

Est integris castisq; agendum scilicet.

Mer. Ducem agam. Car. At Deus visum recipit, cur duces

Nihil est opus amplius. Mer. Proin certaminum

Præfectum agam: quid habes quod amplius mihi

Respondeas? uehementer enim Pluto utile

Ducetur, edere musica, atq; gymnica

Certamina. Car. ^c Ut pulchrum est habere plurima

Cognomina: nam hac ratione parauit hic sibi

Victum. neq; frustra omnes in id incumbunt ferè

Qui iudicant, ut in ^d libellis nomina

Multis habeant sua scripta. Mer. Proin rectà intrò eos

Car. Quin ad puteum concedito prius, hos citò

Vt ventriculos laues, ut ego quàm ualde sis

Ad seruiendum accommodus, uideam illico.

Sac. Quis dixerit mihi palàm, Chremylus ubi

Siet? Car. Heus bone uir, quid est? Sac. Quid aliud? quàm male?

Ego ex quo enim occæpit uidere Plutus hic,

Fame disperij, nec est quod edam, summi Iouis

Cum sim ipse seruatoris unus sacrificus.

Car. Hem per deos, causse quid est? Sac. Nunc amplius

Nemo sacrificare uult dijs. Car. Quamobrem? Sac. Quia

Nunc affatim omnes diuites sunt, nam antea

Cum nil haberent, hic periculo graui
 Seruatus, ut mercator erat, uel uictimam
 Cadebat adueniens domum: alius quispiam
 Vel absolutus iudicum sententijs.
 Maetabat alter uictimas, & me illico
 Ad se euocabat sacrificum. at ne nunc quidem
 Vnus litat, sed ne ingreditur quidem, nisi
 Aluum exoneraturi, & quidem plures decem
 Milibus. Car. Proinde ab his tu colligis, tibi
^a Solennia, quae debentur, & legitima.
 Sac. Videor Iouem ipsum mihi ualere dicere
 Longum, ut maneam hic. Car. Lubenti animo tantum stes,
 Pulchre se habebunt omnia, si uolet Deus.
 Nam sospitator Iuppiter hic praesens adest,
 Et sponte sua quidem. Sac. Ista narras omnia
 Bellissime. Car. Mane hic, quoad statuerimus
 Actutum, ubi fuerat situs prius modo,
 Plutum, ut ^b deae posticum custodiat
 Hinc sedulo. sed heus foras huc prodeat
 Quis, qui faces huc efferat arduas, ut Deum
 Dux antecedas has gerens. Sac. Haec maxime
 Ita sine peragenda. Car. Heus heus aliquis Plutum foras
 Huc euocet. An. Quid autem & ego factura sume
 Car. ^c Has ollulas attollito in caput tuum,
 Quibus Deum firmabimus, decentius.
^d Venisti enim uarijs recincta uestibus,
 An. Quorum huc ego gratia adfui. Ca. Fient tibi
 Iam mox. nam adolescens hic ueniet sub uesperam
 Ad te. An. Mihi si per Iouem promiseris
 Venturum eum ad me ad uesperam, has ollas feram
 Lubens. Car. At ollae istae faciunt à ceteris
 Diuersum. alijs ollis enim supernatat
 Summa ferè in superficie spuma. his subest
 Spuma ollulis planissime.

^a Solen. stercora dicit per iocum, cum pelles, & anteriores uictimarum partes dixisset. Mos erat reliquias hostiarum sacerdoti relinquere.

^b Deae Minerae Po- liadis, ubi erat ararium.

^c Moris erat in dedica- tionibus statuarum, ut elixata legumina a mu- lieribus varia ueste a- micteis in ollis religiose circumferrentur.

^d In purpureis enim et uestibus uarijs incede- bant cum fastu.

Summa. cum legumina feruent quae coquantur,

ARISTOPHANIS

CHORVS.

ῥόαυο' enim & anura,
& spumam signat: aut
cōcretam iuris pingue-
dinem.

Nihil est cur nos cunctemur nūc amplius, at cedere retrō
Aequū est, pone cantantis enim oportet simul hos omnes
sequier.

FINIS PLVTI.

¶ Permissum atq; concessum est Hermanno Borculoo
typographo Regiæ maiestatis priuilegio, Comœdiã hæc
Aristophanis Plutum, & secundam quoq; eandem autho-
ris Comœdiam Nebulas, suis typis excudere, atq; nemo
ausit aut curet easdem alibi excudere, aut excussas distra-
here ad certos annos: uti patebit in calce Nebularum, sub
pœna in monum. entis expressa. Datum. & cæ.

CHRISTOPHIA
NEW YORK
1850

SOULS

NEW YORK
1850

